

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : José Escher
Kruisstraat 13, Nistelrode
Tel.: 0412-650180
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 1 - 2011

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Mignon van den Wittenboer,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl
- Tonny Vlamings
Vosseweide 8, Veghel
Tel.: 0413-365528
E-mail: tvlamings@hetnet.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Sandra van de Burgt en vele anderen.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 265 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Mededelingen Redactie... ..	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel... ..	Jan-Willem Hermans	04
Adverteerders sponsoren Vogelwacht Uden e.o.	Redactie	05
Afscheid Liesbeth Verkaar als bestuurslid.....	Peter Noy	06
In gesprek met... ‘José Escher’	Liesbeth Verkaar	07
Winter in de polder.....	Marjo van Kreij	10
Wilgen knotten op Kooldert.....	Menno van Zutphen	11
Wetenswaardigheden.....	John Hermans	12
VLU werkdag, afzetten	Jan-Willem Hermans	15
2011; Jaar van de Boerenzwaluw	Mignon van den Wittenboer	16
Interne(s)t	Jan-Willem Hermans	17
Nationale Tuinvogeltelling op 22 én 23 januari 2011	Jan-Willem Hermans en	
.....	Leo Ballering	18
‘De Vogelkieker’... en de trimmer	Bert van Ginkel	20
Keihard bikkelen tijdens de PTT wintertellingen.....	Leo Ballering	24
Overleg IVN en Vogelwacht met Gemeente.....	Joep van Lieshout	27
JeugdVogelwacht... ‘Eidooier’	Peter van de Braak	30
Watervogeltelling 15 januari 2011	Leo Ballering	32
Uilenwandelingen.....	John Opdam	34
Dialezing Eigen Werk	Marlies Noy	36
Dagexcursie Oostvaardersplassen	Bert van Ginkel	38
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	41
Nationale Tuinvogeltelling 2011	Jolanda Rutten	42
Voorjaarsexcursie Zeeland 2011	Peter Noy	43
‘Groene Handdruk’ voor Vogelwacht Uden en Nico Ettema	Wim Ermers	44
Tweede Landelijke Vogelvaardersdag SOVON	SOVON Nederland	45
2010: Stootvogelwerkgroep zegt: ‘beetje herstel’	William van der Velden	46
Vogel in de Maashorst... ‘de Fluiter’	Jan-Willem Hermans	50
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?	Redactie	51
Vogelwacht - Winkel.....	Jacques Raats	52
Opvolger gezocht!	Jacques Raats	53
Advertenties.....	Redactie	55

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujssel is op 1 juni 2011

Mededelingen van de Redactie

De lente komt eraan! Ik zie het, ik voel het, ik hoor het, maar... eerst kijken we nog even terug naar de afgelopen winter.

Voor mij een echt heel bijzondere winter met drie nieuwe vogelsoorten in onze tuin! In het vorige Bruujsel schreef ik al vreselijk enthousiast over de Europese Kanarie, in dit Bruujsel staat een verhaaltje van mij over de Nationale Tuinvogeltelling waarbij ik het niet kon laten om te melden dat er drie Goudvinken in onze tuin geweest waren. En vorige week liep er een hele middag een Keep (zie foto) over de grond te scharrelen! Ook deze soort was nieuw voor onze tuin. De teller staat nu op zevenenvijftig. Echt super, in de afgelopen dertien jaar heb ik dus zelf zevenenvijftig verschillende vogelsoorten kunnen determineren in onze eigen tuin. En daarvan heb ik zelfs veertig verschillende soorten op de foto weten vast te leggen. Niet allemaal even duidelijk natuurlijk, maar allemaal op de foto herkenbaar en met zekerheid vast te stellen dat het die soort is. Dit keer voor het eerst met digiscoping, dat valt nog niet mee vind ik zelf, maar we blijven oefenen, dus als het goed is worden de foto's steeds beter!

Tot zover mijn eigen ervaringen van de afgelopen winter. In dit Bruujsel zijn nog veel meer ervaringen beschreven van andere leden van onze vereniging. Leuk dat er steeds spontane verhaaltjes binnenkomen! Zo heeft Marjo van Kreij een impressie geschreven van 'winter in de Polder'. Ook de Nationale Tuinvogeltelling heeft Leo Ballering naar de pen (computer) doen grijpen. Jeugdlid Menno van Zutphen schrijft over het wilgen knotten op Kooldert.

Daarnaast hebben we natuurlijk ook weer de vaste rubrieken waarbij Liesbeth Verkaar dit keer niet zorgt voor de 'Mededelingen Bestuur', deze komen tijdelijk van Jan-Willem Hermans. Vanaf het volgende Bruujsel wordt deze rubriek verzorgd door onze nieuw gekozen secretaris, José Escher. Wie meer over haar te weten wil komen, kijk hiervoor naar het interview dat Liesbeth met haar heeft gehouden.

En verder is dit Bruujsel heerlijk verrassend met allemaal verschillende artikelen. Er komen cijfermatige stukken voorbij, natuurlijk een aantal excursies, er wordt geteld, overlegd, gewerkt en gebikkeld, Liesbeth Verkaar is nog in de bloemetjes gezet en ga zo maar door. Uiteraard zijn wij verheugd te kunnen mededelen dat Mignon van den Wittenboer het redactieteam komt versterken. Mignon, veel plezier en succes met jouw schrijfactiviteiten voor het Bruujsel.

Zeker dit keer dus weer 'voor elk wat wils', veel plezier met lezen! En vergeet vooral niet te genieten van al die drukte in de natuur op dit moment. De lente komt eraan!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Keep in de tuin (foto Jolanda Rutten)

Van de Bestuurstafel...

Bestuurswisseling

José Escher heeft in de jaarvergadering van 24 februari 2011 het secretariaatsklokje van Liesbeth Verkaar overgenomen. Liesbeth is in 1999 in het bestuur gekomen en heeft in 2000 het secretariaat op zich genomen. In al die jaren zijn een 120-tal (maand)verslagen en -agenda's verstuurd. Bij elkaar vormen deze meer dan 200.000 woorden die Liesbeth op papier heeft gezet. Liesbeth nogmaals dank hiervoor en het bestuur wenst José veel succes toe.

Goudhaantje van het jaar

In de jaarvergadering kon het niet anders dan dat Liesbeth gekozen werd als goudhaantje 2010 voor de club. Het behoeft geen betoog wat Liesbeth al die jaren voor de Vogelwacht betekend heeft en in de toekomst nog zal hebben.

Ujese Baggemèrt

Op de carnavalsmaandag hebben we ons nu al voor de tweede keer gepresenteerd. De drie gebroeders de Haan hadden een ludieke quiz opgeteld, waar veel gebruik van werd gemaakt.

Inventarisatie Maashorst

Achter de schermen wordt hard gewerkt aan het tot stand komen van het inventarisatierapport Maashorst. Ahrend Vermaat heeft alle gegevens verwerkt, Leo Ballering heeft een uitgebreid verslag hierbij geschreven en Stijn van Gils heeft gezorgd voor de nodige kaartjes. De verwachting is dat we na de Bouwvak dit rapport, samen met de andere inventarisatierapporten (insecten, planten, bomen e.d.), gereed hebben.

Bezorging Bruujssel

We zijn op zoek naar enkele personen die mee willen helpen het Bruujssel rond te brengen. Is dit iets voor jou? Graag contact opnemen met Lies Schoenmakers, telefoon 0413-266887.

Vrijwilliger gemeente Uden 2010

Het zal niemand ontgaan zijn dat Peter Noy is gekozen als vrijwilliger 2010 van de gemeente Uden. Als club zijn we hier bijzonder trots op en zijn blij dat deze prijs werd toegekend aan Peter. Naast de waardering werd ook een bedrag van € 500,- uitgereikt. In overleg met Peter en het bestuur zal een passende bestemming gezocht worden voor dit bedrag.

Wandelpad Groenhoeve

Er zijn vergevorderde plannen om het wandelpad naast de Groenhoeve te veranderen. Nu is het een openbaar pad, waar iedereen gebruik van kan maken, met alle vervelende gevolgen van dien. De bedoeling is dat het een rondwandeling wordt door het bosje, over het terrein van de Kinderboerderij en langs de Groenhoeve weer terug naar het bosje. Het wandelpad is alleen toegankelijk tijdens openingstijden van de Kinderboerderij, zodat er toezicht is. Dit betekent dat er minder vandalisme zal optreden waardoor wij meer educatieve zaken kunnen aanbrengen. Te denken valt aan verschillende soorten nestkasten met uitleg, een fatsoenlijke bijenwand, egelverblijf en zelfs een spreekwenti. Alle ideeën zijn welkom en uiteraard ook hulp bij het realiseren ervan. Houdt de agenda in de gaten.

Namens het Bestuur,
Jan-Willem Hermans

Adverteerders sponsoren Vogelwacht Uden e.o.

Ook voor 2011 willen wij onze vaste adverteerders weer voor het voetlicht plaatsen. Sinds een groot aantal jaren sponsoren zij Vogelwacht Uden door het plaatsen van een advertentie in ons prachtige clubblad. Wij zijn daar natuurlijk erg blij mee. Met deze extra inkomsten kan de Redactie de drukkosten in de hand houden. Gelukkig is iedereen bereid om voor het komende jaar hun steentje hieraan bij te dragen. Ondanks een voorzichtige economische groei, is iedereen voor 2011 hoopvol gestemd! We gaan er vanuit dat we het ergste achter de rug hebben en dat de consumentenbestedingen evenals de bedrijfsinvesteringen weer een positieve lijn laten zien.

Subsponsor is Drukkerij Graphiset uit Uden, die de full color omslagen van het Bruujsel alsmede het binnenwerk sponsort. Zij werken het clubblad verder compleet af (hechten, nieten etc.). Tevens een woord van dank aan Theo Peters Timmerwerken uit Veghel die belangeloos hout aanlevert voor de fabricage van nestkasten en voederplankjes.

Nieuwkomers voor dit jaar zijn 'De Bloemenkelder' (Botermarkt 7 - Uden) en 'Foto de Vakman' (Markstraat 10 - Uden). Bedankt voor jullie steun aan Vogelwacht Uden!

Het bestuur bedankt hierbij alle adverteerders en subsponsors voor de prettige samenwerking. En voor onze leden... loop eens binnen bij onze adverteerders!

Enorm Snijders Metaal	Kapelstraat 1	5401 EC	Uden
Rijwielhandel Wim de Wilt	Kerkstraat 4	5401 BE	Uden
De Bruin Verzekeringen	Velmolenweg 87	5401 HL	Uden
Woningstofeerder Van der Heijden	Neringstraat-Oost 7-9	5401 GM	Uden
Slagerij Knobbout	Drossaard 12	5403 ET	Uden
Kanters Loonbedrijf	Duifhuizerweg 8	5406 TB	Uden
Nobru Technisch Personeel B.V.	Rondweg 73	5406 NK	Uden
De Bloemenkelder	Botermarkt 7	5404 NV	Uden
Tuincentrum De Kleuter	Goorkensweg 1	5408 SC	Volkel
Cock Uland, de Fietsenwinkel	Drossaard 47	5403 ES	Uden
Atriensis B.V., Thuis in wonen	Insulindelaan 124	5613 BT	Eindhoven
Honden en Katten Speciaalzaak 4Feedt	Volkelseweg 26	5405 NA	Uden
Aannemingsbedrijf Jan Peerenboom B.V.	Volkelseweg 6	5401 NA	Uden
Boekhandel Bert van der Heijden	Mondriaanplein 12	5401 HX	Uden
Super de Boer De Laak	Drossaard 14-18	5403 ET	Uden
Foto Rooijmans	Markt 10	6021 VD	Budel
Foto De Vakman	Marktstraat 10	5401 GH	Uden
Hans van den Heuvel Houtbewerking	Leurke 2a	5427 EE	Boekel

Afscheid Liesbeth Verkaar als bestuurslid

Tijdens de laatste algemene ledenvergadering op donderdag 24 februari heeft Liesbeth Verkaar afscheid genomen van het bestuur van Vogelwacht Uden. Voorzitter Jan-Willem Hermans memoreerde in zijn toespraak dat Liesbeth sinds 1999 bestuurslid is, waarvan het grootste gedeelte als Secretaris. Jan-Willem had wat kengetallen verzameld en wist de ruim dertig aanwezigen te vertellen dat Liesbeth in die periode in totaal 118 verslagen (waaronder notulen e.d.) heeft uitgewerkt. Ieder verslag telt gemiddeld 1.700 woorden, waardoor Liesbeth in totaal ruim 200.000 woorden aan het papier (of computer) heeft toevertrouwd. Hij bedankte Liesbeth voor haar jarenlange inzet. En of het nog niet genoeg was, werd Liesbeth prompt tot 'Goudhaan' van het jaar gebombardeerd. "Meer dan verdiend, gezien het vele werk wat jij voor de club hebt gedaan", sloot Jan-Willem af. Uiteraard onbrak een mooie bos bloemen niet, welke Liesbeth glunderend in ontvangst nam.

Goudhaan (foto Marc Gottenbos)

Liesbeth bedankte vervolgens iedereen die haar al die jaren het vertrouwen en steun heeft gegeven. "In het begin wist ik nog niet zoveel van de computer af, maar gaandeweg de jaren heb ik erg veel bijgeleerd. Het werken binnen de Vogelwacht heb ik altijd met veel plezier gedaan, waarbij ik de club heb zien groeien van 160 naar ruim 350 leden", vertelt Liesbeth niet zonder trots. "Op een gegeven moment merk je toch dat het een groot deel van je dagelijkse activiteiten gaat uitmaken. Na al die jaren werd het tijd voor iets anders. Ik wist dat het IVN-Uden om bestuursleden zat te springen en besloot om mezelf als kandidaat bestuurslid aan te melden."

Tot slot wenste Liesbeth haar opvolgster, José Escher, heel veel succes met het secretariaatschap en vroeg haar direct plaats te nemen achter de bestuurstafel. Dit ontlokte vervolgens een hilarische opmerking van een van de aanwezige leden. "Dan moete jij ook nog 200.000 woorden typen!"

Liesbeth; namens alle leden heel hartelijk bedankt voor jouw tomeloze inzet voor Vogelwacht Uden. Je hebt de afgelopen tien jaar 'kleur en warmte gegeven' aan de verschillende geledingen binnen onze club. Denk daarbij aan de vele documenten, brieven, notulen, maandagenda's en jaarverslagen. Het opvolgen en coördineren van inkomende en uitgaande poststukken, het verzorgen en geven van vogelcursussen etc. Jouw enthousiasme werkte daarbij als extra stimulans voor de overige leden van de club.

Nogmaals bedankt en veel succes met jouw werkzaamheden voor het IVN-Uden!

Liesbeth tijdens voorjaarsexcursie naar Friesland

Peter Noy

In gesprek met.... 'José Escher'

Tijdens onze jaarvergadering is José Escher gekozen tot onze nieuwe secretaris. Veel leden zullen haar nog niet kennen, omdat ze nog niet zo lang lid is. Daarom dit interview, zodat onze leden een beetje een beeld krijgen van wie nu voortaan in ons bestuur zit.

Hoe lang lid?

Eén van mijn eerste vragen bij een dergelijk interview is vaak: “Hoe lang ben je al lid van de club”? Eigenlijk kan ik dat gemakkelijk opzoeken in mijn administratie, maar ik vind het ook leuk om de mensen dit te laten vertellen en dan natuurlijk ook waarom ze lid zijn geworden. José is nu drie jaar lid van onze club en degene die het initiatief daar in heeft genomen, is haar partner Koos. Vooral het enthousiasme van de club sprak hen aan.

Voordat ze in Nistelrode woonden, hebben ze in Gouda en in Leusden gewoond. Vlak bij de Reeuwijkse plassen, de Zeister bossen, de Veluwe en de Arkemheerpolder bij Nijkerk. Stuk voor stuk prachtige natuurgebieden en daar waren ze dan ook regelmatig te vinden, want ze houden allebei veel van de natuur. Ze gingen veel samen op pad en zijn eigenlijk helemaal niet van die groepsmensen. Ze zaten in Gouda en in Leusden dan ook niet bij een Vogelclub. Wel gingen de vogels hen steeds meer interesseren. Ze kochten in Zeist bij de Vogelbeschermingwinkel een goede verrekijker, dat was niet zo ver van hun huis vandaan. Na enige tijd kwamen ze er achter dat het toch niet zo handig was; één kijker voor twee personen en kochten ze een tweede kijker. Deze werden ook intensief gebruikt op hun buitenlandse vakanties. Voordat ze in Nistelrode kwamen wonen, hebben ze toch al gauw een jaar of tien gevogeld tijdens hun vakanties. Ze wandelen dan altijd heel veel. Ook gaan ze al jaren twee keer per jaar een weekend naar een waddeneiland en dat zijn natuurlijk vogelgebieden bij uitstek.

Nistelrode

Acht jaar geleden kwamen ze naar Nistelrode. Ook hier trokken ze veel de natuur in en op een dag zagen ze in het Natuurcentrum Slabroek een informatiefolder liggen van de Vogelwacht. Dit was de aanleiding om bij ons lid te worden. Zo zie je maar weer, folders her en der neerleggen met informatie over onze club heeft wel degelijk zin. Ze hadden toen al enige tijd de vogelwaarnemingen op internet gevolgd. Ook begonnen ze met het meelopen met publiekswandelingen en bezochten af en toe een dia-avond. Dit sprak toch wel erg aan en dat deed hen besluiten dat ze mee gingen lopen met de Maashorstinventarisaties. Dit was in 2009 en ze liepen samen met Jan-Willem. Daar hoorden ze natuurlijk veel vogelgeluiden en die zijn eigenlijk best wel moeilijk. Zeker wat later in het voorjaar zijn de geluiden bijna niet meer van elkaar te onderscheiden, dan zijn het er te veel. Van het één komt het ander; ze gingen de Piepcursus volgen, met John Hermans en Jan Verhoeven. Toen ik vroeg hoe ze dat ervaren had zei ze: “Je dwingt jezelf om tijd vrij te maken om het te leren”. En dat vond ik mooi verwoord en is natuurlijk ook zo, als je er maar de tijd voor neemt, kun je heel veel leren! Ze vond het een leuk sociaal gebeuren, alleen tijdens de excursie, toen samen met de vogelcursus, vond ze de groepen wat groot. Te groot eigenlijk om de geluidjes goed op te pikken, want er wordt dan best veel gepraat. Gelukkig heeft Koos veel vogelgeluiden op zijn MP3-speler gezet, zodat ze toch altijd de geluiden kunnen oefenen, ook buiten.

Buitenlandse reizen

Beetje bij beetje gingen ze zich meer betrokken voelen bij de club. Tijdens de Piepcursus hoorden ze van onze buitenlandse reizen. In 2010 zou de club naar Marokko gaan en dat leek hen wel wat. Dus gingen ze mee met deze reis en dat is heel goed bevallen. Dit ondanks het feit dat ze nog nooit met een groepsreis mee geweest waren. Zo goed zelfs, dat ze dit jaar ook weer mee gaan naar Bulgarije. In die week vogelen was het contact met elkaar best intensief en dan ga je daarna weer uit elkaar. Daarom zijn ze na Marokko ook mee gaan wandelen met de maandagavondwandelingen. Daar zagen ze dan de mensen weer die ook mee geweest waren naar Marokko. Het 's avonds wandelen in de natuur bevalt hen ook prima, lekker rustig. José verwoordt deze wandelingen als gezellig en leerzaam, toch een compliment voor de organisatoren lijkt mij.

'Hoep hoep hoep'

Eén van de belangrijkste kenmerken van de Hop is de grote kuif, die echter alleen opgezet wordt als de vogel opgewonden is. De Hop broedt in zeer zeldzame gevallen in het oosten of het zuiden van Nederland, verder doet de vogel als doortrekker Nederland aan. Het wijfje en de jongen verdedigen zich tegen vijanden door deze te besproeien met een stinkende vloeistof. Daarom wordt de Hop wel eens 'drekhaan' genoemd. De roep van de Hop klinkt als hoep, hoep, hoep en hoewel het geluid niet luid is, is het toch op grote afstand hoorbaar. Zijn Latijnse naam is *Upupa Epops* en hij is zevenentwintig tot negenentwintig centimeter. De Hop heeft een uniek verenkleed, waardoor de vogel met geen enkele andere vogelsoort te verwarren is. Het is een opvallende vogel met zwartgerande kuif, roze bruin lichaam, zwart met wit gebandeerde staart en vleugels en lange gebogen snavel. Vleugels zijn buitengewoon breed en rond. Heeft een trage, golvende, vlinderachtige vlucht. Hij komt voor in cultuurlandschappen, open weidegebieden met bomen, heggen en struiken, boomgaarden en wijngaarden. Hij zoekt zijn voedsel vooral op open terrein. De gebogen snavel verradt al iets over de voedselgewoontes van de Hop. De schedel en snavel zijn in bouw aangepast om de snavelhelften te kunnen openen onder zware tegendruk van de bodem. Op deze manier wordt het hoofdvoedsel, insectenlarven en wormen, opgegraven. Hij eet ook grotere prooien, zoals veenmollen, hagedissen en schorpioenen. Hij nestelt in boomholten, rotsspleten, vervallen gebouwtjes of steenhopen waarin geen bekleding wordt gebruikt. Er wordt geen enkele poging gedaan om het nest schoon te houden. De uitwerpselen hopen zich op en vormen op den duur een ondragelijke stank. Er worden vijf tot acht eieren gelegd, die al gauw smerig worden. Alleen het vrouwtje broedt, zij wordt in deze periode door het mannetje gevoerd. De eieren komen na zestien tot negentien dagen uit. Als trekvogel is de Hop al diverse malen in de Maashorst waargenomen, zoals op één van onze vogelteldagen. In Nederland vindt José de spechten het mooist. Geen specifieke specht, maar alle soorten. Hun manier van leven en hoe ze er uit zien spreekt haar erg aan.

Hop

Hobby's

Hobby's behalve het vogelen zijn onder andere lezen. Hoewel ze daar wel meer tijd aan zou willen besteden en in de praktijk komt het er op neer dat ze vooral in de vakanties leest. In het weekend leest ze uitgebreid de krant.

Verder mag ze graag koken, maar ook uit eten gaan vindt ze leuk. Iedere twee weken gaat ze wel een keer uit eten voor haar werk of met vriendinnen. Ze heeft een druk sociaal leven en een grote familie. Ook is ze bestuurslid bij een buurtvereniging. Schaatsen is nog een van haar hobby's. Vaak is ze op zondagochtend op de schaatsbaan in Eindhoven te vinden. Ook wil ze af en toe wel eens toertochten rijden, als de ijskwaliteit het toelaat. Na afloop van haar werk in Ede gaat ze ook wel eens schaatsen met collega's. Ze eet dan in Ede en gaat daarna schaatsen. Ze kan op die manier mooi de files naar het zuiden vermijden.

Werk

José heeft een fulltime baan bij het NIZO. Zij is voedingsmiddelentechnoloog van beroep en heeft de eerste tien jaar in verschillende onderzoeksteams gewerkt, voornamelijk projecten rond boter en kaas. Daarna is ze naar de afdeling Business Development gegaan. Haar opleiding deed ze in Bolsward, Friesland. Haar taak is bedrijven zo ver te krijgen dat zij hun activiteiten bij NIZO gaan doen. Smaakbeleving en mondgevoel, maar ook het proces van maken, spelen daar een belangrijke rol in. Op Internet staat dit bedrijf als volgt omschreven: Op basis van ruim vijftig jaar ervaring in zuivel, weet NIZO foodresearch fundamenteel begrip van de microbiologie, voedselfysica en verwerking van voedingsmiddelen en ingrediënten te vertalen in concrete en toepasbare oplossingen op het vlak van smaak, textuur, gezondheid, voedselveiligheid en processen. Zij ondersteunen hun klanten met onderzoeksprojecten en advies, zodat zij in staat zijn om snel te innoveren en tegelijkertijd de kwaliteit en betrouwbaarheid van hun producten kunnen garanderen. NIZO foodresearch zoekt constant naar nieuwe manieren om voedingsmiddelen te verbeteren. José moet dus dagelijks naar Ede en soms ook bedrijven langs. Ze heeft het goed naar haar zin op het werk.

Secretariaat

Nu gaat ze het secretariaat van de Vogelwacht bijhouden. Toen ik haar vroeg zei ze niet gelijk nee, zoals al enkelen voor haar hadden gedaan. Ze wilde er over nadenken. En uiteindelijk besloot ze om er voor te gaan. Ze vindt het leuk om naast haar werk iets heel anders te doen en om zich breder te ontwikkelen. Dat is wel het voordeel als je het secretariaat voert, je krijgt alles uit de eerste hand. Ik wens haar dan ook veel succes en vooral ook plezier in haar nieuwe functie als secretaris van Vogelwacht Uden.

Liesbeth Verkaar

Tafeleend

*Een stramme tafeleend te Rheden
Heeft men een predicaat verleend:
Omdat het dier bij het betreden
Van zeer glad ijs is uitgegleden
Heet hij nu 'uitschuiftafeleend.'*

(Bron: Gedichtenbundel, Theo van de Leur)

Winter in de polder

Sneeuw heeft het landschap wit gekleurd. Het noorden schaatst. In het zuiden zijn de plassen nog vrij van ijs. Hiermee prijs ik mij gelukkig want zolang er geen ijs ligt, ga ik naar bed en sta ik op met het geluid van de Kleine Zwanen die hun nacht doorbrengen op de recreatieplas bij mij in de buurt. Ver draagt dit schitterende geluid in de stille avond. Zo nu en dan begeleid door een groepje overvliegende Kolganzen. Een geïmproviseerd oor hoort tussen de Kolganzen het “ajax” geluid van een kleine club Rietganzen die meevliegt met de Kollen. Het verkeer is lamgelegd door de aanhoudende sneeuwval. Geweldig! Moet Onze Lieve Heer vaker doen. Het is stil buiten. Ik ervaar de geluiden der natuur zoals ik ze wil horen. De straatverlichting laat het afweten in onze straat dus is het nog natuurlijk donker ook. Geweldig! Dit moet onze gemeente vaker doen. Ik besluit mijn wandelschoenen aan te doen voor een flinke wandeling. Zo kan ik nog langer genieten van deze prachtige avond. Na thuiskomst werp ik nog een blik op het weiland achter ons huis, waar normaal Katootje en haar Lakenvelderzoon grazen. Het weiland is maagdelijk wit en

Rein de Vos

onbetreden. Nee, toch ook weer niet. In de verte zie ik Reintje oversteken richting stallen. En ja, de buurman heeft kippen. Dat wordt smullen voor Reintje. Ik ga naar binnen, schenk een glas wijn in en geniet verder met een boek van Koos van Zomeren. Tijdens het lezen blijf ik de Kleine Zwanen horen en weet ik dat ze op het water niets te vrezen hebben van Rein. Wel van het vuurwerk dat zo af en toe wordt afgestoken in de wijk verderop. Ik hoor dan dat het roepen van de Zwanen luider wordt en de intonatie anders is. Hopelijk zijn ze er morgen nog.

Volgende ochtend

Gewapend met verrekijker naar de plas. Blij verrast tref ik er grofweg geteld maar liefst 550 Kleine Zwanen aan. Een schitterend plaatje in een mooi winters decor. Ze zijn verdeeld in twee grote groepen: 300 en 250, elk hun eigen hoek van de plas. Op een wat later tijdstip worden ze wat onrustiger en vallen de groepen uiteen in kleine groepjes die ieder netjes op hun beurt het water verlaten. Ze kennen hun eigen tijdslot en hebben geen verkeerstoren nodig die dit voor hun regelt. Ze zoeken hun foerageergebieden op in de nabij gelegen polders. Aan de overkant zie ik een man in de sneeuw zitten. Hij nuttigt zijn ontbijt. Ook hij geniet net als ik van dit bijzondere schouwspel. Ik loop richting huis. Langs het pad zie ik in de rietkraag een verlaten nest van de Kleine Karekiet als stille getuige van de voorbije zomer.

Marjo van Kreij

Kleine Zwanen

Wilgen knotten op de Kooldert

Ik zit nu al een jaartje of drie bij Jeugdvogelwacht Uden, en heb in die tijd al twee keer mee mogen helpen bij het knotten van wilgen. De eerste keer was dat bij de kersenboomgaard aan de Patrijsweg, een erg gezellige dag, met veel werken, klimmen, sjouwen, kletsen en verschrikkelijk vies worden! Vorige week, zo'n twee jaar na de eerste keer (vorig jaar ging niet door omdat het te koud was), werden we weer uitgenodigd om dit keer mee te helpen in 'Kooldert', het kleine natuurgebiedje aan de Kleine Eeuwselweg. Daar staan een stuk meer wilgen dan je zou verwachten!

Al pauze bij de tweede boom

We zijn om negen uur aangekomen bij 'Kooldert', waar we een kleine inleiding kregen van een meneer van (als ik het me goed herinner) Staatsbosbeheer. Daardoor konden we al snel aan de slag, iedereen kreeg handschoenen en een zaag. Ik nam samen met Wies een ladder in de ene hand en een zaag in de andere. Meteen toen we bij de eerste wilg aankwamen was er al een probleem met de ladder die we niet dicht genoeg bij de boom kregen omdat deze klem zat tussen de boom en de bramenstruiken. Gelukkig was Wies er met de oplossing, en zo konden we beginnen. Het ging vrij snel, de takken vielen met bosjes naar beneden. Toen we bij de tweede boom op de helft waren, was het al pauze, we kregen lekkere peperkoek en limonade. Die aten we op naast de boom waar we mee bezig waren, op de grond (of eigenlijk op de takken die we al hadden afgezaagd, want Daan kreeg al snel in de gaten dat die wel lekker lagen).

Boombrancard

Na een hoop gekletst en gegeten te hebben, mochten we weer aan het werk en nadat we onze tweede boom af hadden, werden we al snel uitgenodigd om mee te helpen met het sjouwen van de dikke takken. Deze moesten naar de auto, die zo'n vijftig tot honderd meter verder stond. Eerst probeerden we een ladder als brancard te gebruiken, we legde er drie stammen op en tilden met vier mensen de ladder door het drassige veld. Al snel was duidelijk dat als ieder één tak pakte je er vier mee kon nemen, in plaats van drie takken met zijn vieren. In het mailtje dat we van tevoren kregen, stond dat we oude kleren aan moesten doen. Dit was een erg intelligente opmerking, want zware takken, modder en wij gaan niet helemaal goed samen. Al snel zaten we vol spetters en vegen modder van de takken die we lieten vallen. Rond half twaalf konden we weer terug naar huis, terwijl de sterke mannen nog de puntjes op de 'i' zetten. Thuis lekker in de douche en weer schoon aan de lunch.

Menno van Zutphen,
lid JeugdVogelwacht Uden

Wetenswaardigheden...

Teun loopt stage in Eilat, Israel

Teun van Kessel, lid van de Vogelwacht, studeert aan de opleiding Bos en Natuurbeheer in Velp en loopt op dit moment van 16 februari tot 23 april stage in Eilat. De stage bestaat onder andere uit het ringen van veel vogels die in het ringstation van Eilat worden gevangen. De bevindingen van Teun en zijn maat zijn te volgen op de site van Dutch Birding of op de blog site eilat2011.blogspot.com. Vrijwel om de andere dag word je op de hoogte gehouden van de vogels die ze daar allemaal tegenkomen.

*Teun van Kessel en anderen bij
Diksnavelleeuwerikken*

Uit: Dutch Birding, voorjaar 2011 in Eilat (21 februari 2011)

De vogels zingen weer

Misschien is het u ook opgevallen: de eerste vogels zijn begonnen met zingen. 's Ochtends vroeg is de Merel de eerste uitbundige zanger, maar ook Roodborst, Winterkoning en Heggenmus zijn al te horen. Zodra de dagen lengen en de lente in aantocht is beginnen de zangvogels van zich te laten horen. De mannetjes proberen met hun zang een vrouwtje te veroveren of hun broedgebied af te bakenen. Het is belangrijk om mooier te zingen dan de buurman, want zo vergroot een mannetje de kans op een vrouwtje. Een mooie zang betekent namelijk een goede conditie en dat vergroot de kans op broedsucces. Bij de meeste soorten zingt alleen het mannetje. Er zijn maar een paar soorten zangvogels waarvan ook het vrouwtje zingt. Bijvoorbeeld het Roodborstvrouwje, dat net als het mannetje in de winter haar territorium wil verdedigen door middel van zang. Eigenlijk is het geen zingen wat vogels doen, maar fluiten: ze hebben geen strottenhoofd, maar laten de lucht trillen met behulp van membranen. Het verschil in zang tussen vogelsoorten wordt mede bepaald door hun uiterlijk. Een onopvallende vogel zingt over het algemeen luider dan een vogel met een opvallend verenkleed. De Merel, een onopvallende vogel qua verenkleed, is een uitbundige en prachtige zanger. De soort is vorig jaar zelfs op de eerste plaats geëindigd van de vogelzangverkiezing van Vara's Vroege Vogels. Zijn geluid is een aangenaam, melancholisch en weemoedig muzikale zang met vele variaties, dat vaak eindigt in zachte, krassende geluiden. U hoeft 's ochtends alleen maar het raam open te zetten om te genieten van deze eerste lentegeluiden!

Uit: Persbericht Vogelbescherming Nederland, zaterdag 19 februari 2011

Zeearenden bouwen nieuw nest in Zwarte Meer

Een paar Zeearenden heeft zich opnieuw in het Zwarte Meer gevestigd. Vrijwilligers ontdekten een nieuw nest in de boom waar de vogels in 2010 een mislukte broedpoging ondernamen.

Hoge verwachtingen

Inmiddels worden de twee Zeearenden regelmatig in de buurt en op het nest waargenomen. Ook grijpen de vogels af en toe een haas net over de dijk bij De Wieden.

De verwachtingen met betrekking tot het slagen van het broeden dit jaar zijn hooggespannen. Hopelijk hebben de vogels vorig jaar voldoende ervaring opgedaan met het bouwen van een nest en het opbouwen van hun paarband. Voor zover nu duidelijk is, bestaat het paar uit dezelfde vogels: een Deense en een Duitse vogel. Als het inderdaad om hetzelfde paar gaat, is het vrouwtje nu vier en het mannetje vijf jaar. Vorig jaar kon het mannetje nog goed onderscheiden worden door zijn deels witte staart, maar dat zal nu moeilijker zijn.

Broedpoging 2010

In 2010 bouwde het zeearendpaar voor het eerst een nest in het Zwarte Meer. Toen de vogels niet langer bij het nest gesignaleerd werden, brachten de boswachters een bezoek aan de nestboom. Daar bleek dat een groot deel van het nest tijdens een voorjaarsstorm uit de boom was gewaaid. Er werden geen eieren gevonden.

Uit: Persbericht Natuurmonumenten,
21 februari 2011

Opmerking: Tijdens onze meerdaagse excursie in 2010 naar de Wieden en de Weerribben hebben we dit broedpaar gezien. Het jaar 2011 wordt waarschijnlijk wel succesvol. Meestal doen ze er twee jaar over voordat ze gaan broeden.

Zeearend

Mijlpaal: 500 vogelsoorten in Nederland gezien

Uit de laatste update van de vogelnamenlijst van de Dutch Birding Association blijkt in het Jaar van Biodiversiteit 2010 een mijlpaal van 500 vogelsoorten voor Nederland te zijn bereikt. Dit aantal is in de afgelopen twee eeuwen vastgesteld en minder makkelijk te tellen dan men misschien zou denken. Dat het getal 500 momenteel stevig is gefundeerd, blijkt uit publicatie van de laatste bijgewerkte lijst van waargenomen vogelsoorten in Nederland en het West-Palearctische gebied door samensteller Arnoud van den Berg op de website van de Dutch Birding Association (DBA). De versnelde groei van het aantal soorten op deze lijst in de laatste decennia is voor een deel te danken aan de oprichting in 1979 en ontwikkeling van de DBA. Met het tijdschrift Dutch Birding en de realisatie van vogelinformatiesystemen via onder meer mobiele telefoons en internet werden het op een populair-wetenschappelijke manier naar vogels kijken en de aandacht voor determinatie, verspreiding, voorkomen en taxonomie gestimuleerd. Een vogelaar die rond 1980 in totaal 300 vogelsoorten in Nederland had gezien was een spekkoper. Nu staat de teller van de persoon met de meeste soorten op 458, liefst 92% van het totaal.

Nieuwe toevoegingen aan de Nederlandse lijst in 2010 zijn dwaalgasten uit Amerika en Azië: Oosterse Tortelduif, Siberische Grijsje Ruiter en Noordse Waterlijster. Bovendien telt vanaf dit jaar Amerikaanse de Grote Stern mee, waarbij het gaat om een waarneming uit 1978. Dat geeft al aan dat de lijst meer is dan alleen het simpele optellen van waargenomen vogelsoorten. Wat wel en wat niet op de lijst komt, hangt af van de beslissingen van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA), beide ressorterend onder de DBA en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU).

Oosterse Tortelduif

De ontdekkingen van bijvoorbeeld Noordse Waterlijster (Amerikaans), Oosterse Tortelduif (Aziatisch) en Kaspische Plevier (Aziatisch) veroorzaakten een grote toeloop van vogelaars, en deze dwaalgasten werden daardoor meer dan voldoende vastgelegd op beeld en geluid. De Amerikaanse Grote Stern stond weliswaar al 32 jaar op de Nederlandse lijst maar werd tot nu toe niet meegeteld omdat hij als ondersoort en niet als soort te boek stond. Nieuwe inzichten voortkomend uit nieuw onderzoek hebben de CSNA echter doen besluiten deze vorm te promoveren tot soort. Bij de waarneming van een zeldzaamheid speelt ook altijd de vraag of de betrokken vogel misschien uit een kooi kan zijn ontsnapt of met een schip is meegevaren. Zelfs dwaalgastencommissies als de CDNA kunnen niet in alle gevallen zekerheid bieden over de herkomst van een zeldzaamheid, want er zijn veel waterwildcollecties, en het als huisdier houden van bijvoorbeeld roofvogels en uilen wordt steeds populairder. De vraag of een vogel wild of ontsnapt is, levert dan ook niet zelden verhitte discussies op.

Uit: Bericht op site Dutch Birding, 14 februari 2011

Bezuinigingen EHS: Internationale natuurdoelen buiten bereik

De voorgenomen bezuinigingen van het Rijk op het natuur- en landschapsbeleid zullen leiden tot een verdere verslechtering van de natuurkwaliteit en de leefomstandigheden voor planten- en diersoorten. De Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen verplichten Nederland om die achteruitgang te stoppen. Er zijn wel kosteneffectieve mogelijkheden om de internationale afspraken in het vizier te houden, zoals het concentreren op het beheer van bestaande natuurgebieden (in het bijzonder de Europees beschermde Natura 2000-gebieden) en het verbeteren van de milieu- en watercondities. Het Kabinet overlegt momenteel met de provincies over herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Door de middelen geconcentreerd en zo efficiënt mogelijk in te zetten op kansrijke gebieden, kan de overheid de teruggang in natuurkwaliteit beperken. Zo'n integrale en gebiedsspecifieke benadering biedt het meeste perspectief in tijden van financiële krapte. Deze conclusies trekt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in de quick scan Herijking van de Ecologische Hoofdstructuur, die PBL-directeur Maarten Hajer op 16 februari heeft gepresenteerd aan staatssecretaris Henk Bleker van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Uit: SOVON, persbericht Planbureau, 18 februari 2011

Overwinteringsrecord Kraanvogels in Frankrijk

De Fransen melden dat ze in januari met 108.000 overwinterende Kraanvogels een nieuw record hadden, en dat nadat het jaar daarvoor het record al naar 103.000 was gebracht. De meest in trek zijnde delen van Frankrijk voor overwinterende Kraanvogels zijn de Aquitaine, Champagne-Ardenne (Lac du Der) en de departementen in het midden van het land. Blijkbaar vinden ze het niet meer de moeite waard om door te gaan naar Spanje en verder. Overigens melden de Fransen vanaf het begin van de maand al wegtrek van Kraanvogels naar noord en oost. Op 6 februari zijn de eerste groepen boven Duitsland gemeld. Best vroeg.

Uit: SOVON, 8 februari 2011

Opmerking: Op zondag 20 februari zag ik een groep van 72 Kraanvogels boven Wanroij vliegen, richting Duitsland, op de terugtocht naar hun broedgebieden, veelal in Noord-Europa. Misschien zijn dit exemplaren die in Frankrijk overwinterd hebben.

John Hermans

VLU werkdag, afzetten

Op 12 februari 2011 was er weer een werkdag gepland door het VLU (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden), een werkgroep van Vogelwacht Uden en IVN Uden. Het doet me deugd dat bij elke werkdag zo'n 25 tot 30 leden van de beide verenigingen aanwezig zijn om het zware werk te klaren. Ook nu weer meer dan 25 leden. Zwaar werk, er moet veel gesjouwd en gezaagd worden, maar we doen het op een gemoedelijke manier. Vandaag stond het afzetten van de houtsingel langs de Strikseweg op het programma. Deze houtwal van de gemeente Uden wordt door ons beheerd. Elk jaar wordt een gedeelte van de singel ter hand genomen. De grote bomen worden gekapt (afgezet in jargon), enkele bomen worden gespaard en ook de struiken worden gespaard. Het dikke hout wordt verkocht, voornamelijk aan de meehelpenden. Maar ook een ieder ander kan dit hout kopen, hierbij wordt niet afgezet. Het kleine hout blijft op rillen achter.

Het is de bedoeling dat de houtwal weer meer struikvorming krijgt en hierdoor dichter wordt als dat bij bomen het geval is. Deze struiken bieden dan weer veel plek voor allerlei beestjes en uiteraard vogels. Deze bomen vallen niet vanzelf. Met de hand zagen is bijna ondoenlijk, zodat Marc Poulussen en Huub van Boxmeer, twee ervaren afzetters met de motorzaag dit karwei klaren. Het verdere gevolg zaagt de kleine takjes met de hand eraf en legt de rillen aan. Omdat de bomen nogal groot zijn en alle kanten uit kunnen vallen, is mijn hulp gevraagd. Hoog in de boom wordt een touw aangebracht, Marc begint te zagen en op een gegeven moment trekken we de boom de goede kant uit. Dit is meestal de Strikseweg, die dan ventjes afgezet moet worden, zodat het verkeer er niet doorgaat. Dit valt in ons haastig bestaan vaak niet mee. Geduld is een schone zaak. Uiteraard heeft de catering goed gezorgd en kunnen we rond tien uur aan de koffie. Omdat deze keer veel hout was afgezet en verkocht, zat er na afloop zowaar een afzettakkertje aan en gingen we zingend naar huis. Een geslaagde VLU werkdag was weer ten einde. Zien we volgende keer nog meer leden? Tot dan.

Jan-Willem Hermans

2011; Jaar van de Boerenzwaluw

Ieder jaar zetten Vogelbescherming Nederland en SOVON een vogelsoort, waar het wat minder goed mee gaat, in de spotlights om deze soort onder de aandacht van het grote publiek te brengen. In navolging van onder andere de Nachtzwaluw, Scholekster, Visdief en Bruine Kiekendief is in 2011 de Boerenzwaluw uitgeroepen tot vogel van het jaar. Voor veel vogelaars is deze acrobaat van het boerenlandschap echt een soort die het begin van de lente aankondigt. Vaak worden de eerste exemplaren al begin maart gezien en in de loop van april is de Boerenzwaluw massaal terug in de broedgebieden. Rond Uden werden vorig jaar de eerste exemplaren door Jan Verhoeven bij Hemelrijk en door Jan van den Tillaart in Veghel bij 't Ven waargenomen: beide op 21 maart. Wellicht dat dit jaar de eerste exemplaren bij het verschijnen van het Bruujsel al zijn gezien! Toch komt de Boerenzwaluw lang niet meer zo

algemeen in Nederland voor als vroeger. Door vermoedelijk schaalvergroting in de landbouw, moderne stallen zonder invliegmogelijkheden en verdroging in de overwinteringgebieden heeft de Boerenzwaluw het steeds moeilijker. De stand is de afgelopen veertig jaar zelfs met 50 tot 75% afgenomen waardoor de soort op de Rode lijst van Nederlandse broedvogels is beland. De belangrijkste oorzaak voor deze achteruitgang lijkt in Nederland zelf te liggen, maar helaas weet men nog onvoldoende van de Boerenzwaluw om hem echt goed te kunnen beschermen. In 2011 wordt daarom geprobeerd middels een tweetal tellingen zoveel mogelijk gegevens van deze soort te verzamelen. Vooral mensen met stallen waarin de zwaluwen hun nesten bouwen, worden opgeroepen om bewoonde nesten online door te geven. De hulp van vogelaars is hierbij hard nodig: dus weet je nesten in je omgeving te zitten vraag aan de staleigenaar of je ze mag tellen en geef de aantallen door via de website! Via de website is ook een gratis brochure over de Boerenzwaluw te bestellen, die natuurlijk erg leuk is om achter te laten als je bij mensen de nesten hebt mogen tellen. Meer informatie over de tellingen vind je op: www.jaarvandeboerenzwaluw.nl.

Mignon van den Wittenboer

Interne(s)t

Speurend op het World Wide Web kwam ik de volgende interessante sites over landschappen tegen.

www.de12landschappen.nl: het samenwerkingsverband van de twaalf provinciale landschappen. Elk provinciaal landschap heeft een eigen site waar veel informatie te verkrijgen is over de mooie natuurgebieden die het landschap beheert. De moeite waard om te bekijken als je in de buurt bent van een van de provincies. Het zijn de volgende landschappen met hun sites:

Het Groninger Landschap.....	www.groningerlandschap.nl
Het Drentse Landschap	www.drentslandschap.nl
It Fryske Gea	www.itfryskegea.nl
Landschap Overijssel.....	www.landschapoverijssel.nl
Het Flevo Landschap	www.flevo-landschap.nl
Stichting Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen.....	www.mooigelderland.nl
Landschap Noord-Holland	www.landschapnoordholland.nl
Stichting het Utrechts Landschap	www.utrechtslandschap.nl
Stichting Het Zuid-Hollands Landschap	www.zuidhollandslandschap.nl
Stichting Het Zeeuwse Landschap	www.hetzeeuwse-landschap.nl
Stichting het Limburgs Landschap	www.limburgs-landschap.nl
Brabants Landschap.....	www.brabantslandschap.nl

Er zijn ook sites die zich richten op het landschapsbeheer. Van de twaalf landschappen is een overkoepelende organisatie, genaamd Landschapsbeheer Nederland. Landschapsbeheer Nederland maakt zich sterk voor de zorg voor een visueel, ecologisch, cultuurhistorisch en aardkundig aantrekkelijk landschap. Te bekijken op: www.landschapsbeheer.com.

Op www.natuurkaart.nl hoef je de postcode maar in te vullen en je ziet alle natuurgebieden in een straal van 25 kilometer. Handig voor op vakantie. Alle natuurgebieden is echter een groot woord, de Maashorst mis ik in het overzicht.

Op www.nationalelandschappen.nl staan de twintig nationale landschappen. Deze landschappen hebben elk een unieke combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen en vertellen daarmee het verhaal van het Nederlandse landschap. Voor Brabant wordt Het Groene Woud beschreven.

Op www.nederlandscultuurlandschap.nl is te lezen hoe deze vereniging eeuwenoude agrarische cultuurgeschiedenis zichtbaar wil houden. Dat ze hiervoor Bennie Jolink nodig hebben om een spotje in te spreken geeft te denken.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe voert een subsidieonafhankelijke exploitatie, en is dus afhankelijk van entreegelden. Helaas zijn deze niet goedkoop, echter geeft de entree toegang tot het park, Museum Kröller Muller en het Museum Jachthuis Sint Hubertus. Meer te lezen is op www.hogeveluwe.nl.

Veel leesplezier gewenst en ik houd me aanbevolen voor verdere tips.

Jan-Willem Hermans

Nationale Tuinvogeltelling op 22 én 23 januari 2011

In het weekend van 22 en 23 januari werd de Nationale Tuinvogeltelling, georganiseerd door de Vogelbescherming, gehouden. Omdat de werkgroep Inventarisatie van de Vogelwacht beter wil weten welke vogels er wanneer in hun werkgebied zitten, is er gevraagd of de deelnemende Vogelwachters hun resultaten in wilden sturen. Daar hebben 27 mensen op gereageerd die 28 tellingen inleverden (Jolanda telde op beide dagen).

In totaal werden er 896 vogels geteld, verdeeld over 33 soorten. Tussen die soorten waren best leuke tuinsoorten. Wat te denken van een Blauwe reiger bij Jos, diens vijver zal nu wel leeg zijn! Jos zag ook nog een Sperwer, dus zijn tuin is ook vogeltjesvrij. Een Buizerd bij Jo en Els, een Goudvink bij Tineke en een Kuifmees bij Els. Nancy zag een Zwarte Mees en wat te denken van een Zilvermeeuw in de tuin van Henri en Maria (Tja zo'n tuin wil ik ook wel!)? Naast de vogels zag Arnold nog een eekhoorn in zijn tuin en werden Rob en Lia verrast door een nieuwe kat! De Merel werd in de meeste tuinen gezien (25 tuinen / 89%), gevolgd door Vink en Koolmees in 23 tuinen (82%); negen soorten werden maar in 1 tuin geteld. De Huismus was de meest getelde vogel met 150 stuks met elk 25 exemplaren in de tuinen van Tineke en Wim. Deze werd gevolgd door de Koolmees met 111 stuks (11 in de tuin van Els) en de Pimpelmees met 79 stuks (13 stuks bij Jolanda). Arend had niet de slechtste tuin, ondanks het late tijdstip van tellen... tegen het donker aan. Liesbeth zag maar 2 vogels, een Merel en een Houtduif, dat dan weer wel! De beste tuin was van Jo en Els die 84 vogels telden verdeeld over 18 soorten!! Zij worden gevolgd door Jos die 71 vogels telde verdeeld over 16 soorten en Wim die 51 vogels telde verdeeld over 13 soorten. De tabel met alle tellingen staat op de pagina hiernaast.

*Merel,
kwam in de meeste tuinen voor*

Iedereen bedankt voor het doorsturen van de gegevens.

Leo Ballering

Aanvulling door Jan-Willem Hermans:

De top-10 van de getelde vogels					
Landelijke telling			Telling Vogelwachters		
1	Huisemus	145.368	1	Huisemus	150
2	Koolmees	101.844	2	Koolmees	111
3	Merel	71.851	3	Pimpelmees	79
4	Pimpelmees	66.484	4	Houtduif	78
5	Vink	65.549	5	Vink	78
6	Spreeuw	47.487	6	Merel	71
7	Kauw	46.782	7	Kauw	47
8	Turkse Tortel	40.877	8	Groenling	46
9	Houtduif	34.794	9	Turks Tortel	40
10	Ekster	25.730	10	Heggemus	29

Een prachtige telling, waarbij ik wel zie dat mijn tuintje niet zo in trek is in vergelijking met vele anderen. Volgend jaar wordt deze telling gehouden op 21 en 22 januari 2012. Hopelijk krijgen we dan nog meer formulieren.

Jan-Willem Hermans

Alle vogels in ons werkgebied		
	Totaal	% van tuinen
Huismus	150	71
Koolmees	111	82
Pimpelmees	79	75
Houtduif	78	71
Vink	78	82
Merel	71	89
Kauw	47	46
Groenling	46	39
Turkse tortel	40	64
Heggenus	29	57
Zwarte kraai	27	25
Ekster	24	46
Roodborst	20	57
Spreeuw	19	11
Wilde eend	19	4
Holenduif	10	14
Keep	10	7
Boomklever	5	14
Gaai	5	11
Grote bonte specht	5	7
Winterkoning	4	14
Boomkruiper	3	11
Kokmeeuw	3	4
Ringmus	2	4
Blauwe reiger	1	4
Buizerd	1	4
Goudvink	1	4
Kuifmees	1	4
Meerkoet	1	4
Sperwer	1	4
Staartmees	1	4
Zilvermeeuw	1	4
Zwarte mees	1	4
Huiskat	1	4
Eekhoorn	1	4
Totaal	896	

*De meest getelde vogels
van boven naar onder:
Huismus, Koolmees, Pimpelmees
en Houtduif*

‘De Vogelkieker’... en de trimmer

Plotseling vermindert de eenzame trimmer zijn snelheid. Hij komt langzaam dichtbij en uiteindelijk komt hij dichtbij ons tot stilstand. Je ziet hem denken; “Wat is hier in hemelsnaam aan de hand”. Ik zie hem vanuit mijn ooghoeken terwijl ik op mijn buik op de natte bosbodem lig, dicht langs een snel stromende kunstmatige, betonnen beek. Ik maak deel uit van

een ongeorganiseerde groep van zo’n tien à twaalf mensen, die verdeeld over een kleine oppervlakte aan beide oevers van de beek bivakkeert. De trimmer kijkt even om zich heen en ongeveer één minuut later zie ik hem hoofdschuddend en schouderophalend, eerst langzaam lopend en vervolgens hardlopend, uit beeld verdwijnen. Inmiddels heb ik mij ter plaatse ongeveer vijftig meter in tijgersluipgang voortbewogen. Tijgersluipgang of tijgeren is het voortbewegen op handen, ellebogen en voeten, terwijl je lichaam zo dicht mogelijk bij de grond blijft. Het is heel lang geleden dat ik mij op deze wijze heb voortbewogen en ik heb er eerlijk gezegd ook niet al te goede herinneringen aan. Niet alleen als baby heb ik mij namelijk zo voortbewogen en daar heb ik zelf sowieso geen weet van, veel foto’s werden er toen nog niet gemaakt, maar vooral ook op latere leeftijd een aantal keren onder minder fijne omstandigheden. Vooral omdat er toen ook meestal nog een vent bij stond te brullen: ”Zakken met die kont, ze schieten ‘m eraf!” Stijn van Gils heeft dus helemaal gelijk als hij, naar aanleiding van onze herfstexcursie naar Schiermonnikoog, in het Bruujssel schrijft dat ‘vogelen’ een vreselijke hobby is. Dat ondervind ik nu weer aan den lijve. Het is echt afzien. Maar het komt ook nu weer goed, sterker nog, ik word nu af en toe begeleid door een prachtig melodietje. Even tevoren zei ik nog tegen Jan van Bergen, die vlak bij mij staat: ”Dat geloof je toch niet, daar heeft iemand een MP3-speler niet al te zachtjes aan staan.”

Het is maandag, 10 januari 2011, en wij, Jan en ik dus, hadden om negen uur ’s morgens mijn ‘tomtom’ opdracht gegeven ons naar het adres 1^e Leyweg 6, 2114 BH Vogelenzang te begeleiden, of wel naar Oranjekom in het Naaldenbos in de Amsterdamse Waterleidingduinen. En Vogelenzang is hier dus zeer toepasselijk, want daar genieten we nu ruimschoots van. Ik lig nog steeds op mijn buik en kruip steeds dicht naar een vogel op de oever van genoemde snelstromende beek van

Waternet. En wat voor vogel. Ik leun op mijn ellebogen en mijn eenvoudige camera, voorzien van een kleine telezoomlens, ratelt. Echt ongelooflijk, niet gelogen, een Waterspreeuw genaderd tot op minder dan twee meter afstand. Niet de al zeldzame Midden-Europese (inclusief België) Waterspreeuw (*Cinclus cinclus Aquaticus*) die we met heel veel geluk langs de Geul in Zuid-Limburg kunnen waarnemen (of konden waarnemen; vorige eeuw voor het laatst, geloof ik), maar meestal nog verder weg in België (voorjaarsexcursie 2009 Epen), maar de noordelijke ondersoort, de Zwartbuikwaterspreeuw (*Cinclus cinclus cinclus*). Mijn telescoop met de andere camera staat inmiddels al een eindje terug. Deze heb ik ongemerkt achter me gelaten, terwijl ik voorwaarts kruip. Ik heb er niets aan, ik ben de vogel zo dicht genaderd dat ik hem met de telescoop niet meer geheel in beeld krijg. Enkele uren verstrijken en camera’s, voorzien van alle soorten en maten teletoeeters, mannenhobby hè, wie heeft de grootste?, ratelen, al dan niet

vergezeld van flitslichten. Tijgeren blijkt de manier van voortbewegen, daar de spreeuw zijn heil steeds ietsje verderop blijft zoeken en ik hem vanaf een laag standpunt wil fotograferen. Hoe dicht kun je hem naderen zonder dat hij definitief wegvliegt en wat krijg ik dan allemaal naar mijn hoofd geslingerd als dat gebeurt? Ik ben tenslotte niet alleen hier. Plotseling besluit de 'spreeuw' naar de andere kant van het beekje te vliegen maar dan, gelukkig, weer terug. Opschuiven is op een gegeven moment niet meer mogelijk omdat enkele meters verderop ook fotograferende

vogelaars of vogelende fotografen liggen. Geen probleem, het beestje vindt het allemaal prima. Regelmatig duikt hij vanaf de oever van de beek het water in om na enige tijd over de bodem van de beek te hebben rondgehuppeld, met kleine kreeftachtige onderwaterdiertjes in z'n snavel weer boven te komen. Onder water is hij goed te volgen door alle luchtbelletjes die naar de oppervlakte komen. Dan komt hij weer boven en zwemt hij, diep in het water liggend, met behulp van zijn vleugels naar de zijkant van de beek om vervolgens met hoge snelheid tegen de, door de lage waterstand behoorlijk hoge betonnen wand van de beek, omhoog te fladderen en op de oever van de beek te landen. Daar verorbert hij eerst zijn buit om zich vervolgens uitgebreid te toiletteren.

En dan de verwondering. Ik had even tevoren niet een MP3-speler gehoord maar de 'spreeuw' blijkt echt een mannetje te zijn en begint hevig te zingen, alsof het voorjaar is. Ik schijf dus niet voor niets in de hij-vorm. In z'n oorspronkelijk verblijfsgebied zullen deze zonnestralen en de voor ons toch nog wel vrij lage temperatuur ongetwijfeld de hormoonhuishouding behoorlijk beïnvloeden, denk ik nog. Ook het overige gedrag lijkt daarop te wijzen. Niet het op en neer hippen, wat gewoon voor hem is en het wroeten onder de bladeren, zoeken naar insecten, maar het gesleep met bladeren en takjes lijkt daar op te wijzen. Opnieuw begint de 'spreeuw' te zingen. Hij krijgt er niet genoeg van. En maar voor ons poseren. Wat zou er in dat koppie omgaan? Roepen hebben we hem deze keer niet horen doen, alleen maar zingen."Dit is toch niet normaal Jan", zeg ik nogmaals, "dit gelooft toch niemand". Hij laat zich echt door niets van de wijs brengen, niet door de mensen die hem tot op enkele meters naderen, niet door de ratelende camera's en flitslichten en ook niet door de stemmen van de aanwezigen. Alleen voor voorbij

rennende trimmers schijnt hij af en toe op te vliegen. Door de sensatie en de heerlijke winterzon vergeet ik dat het slechts enkele graden boven nul is en merk ik niets van de kou, die inmiddels langzaam in mijn botten trekt. Behalve even later als ik wil opstaan. Dat gaat wel een beetje moeizaam. Ik lig hier trouwens opnieuw, omdat ik hier precies een week eerder ook al lag, maar het toen zeer bewolkt was en ik met mijn camera niet al te mooi foto's kon maken. Je weet wel; te weinig licht, te veel ruis. Zeker met een telescoop. Ik kreeg toen 's morgens pas om elf uur het idee naar Noord-Holland te rijden. Het was bij vertrek mooi zonnig weer, maar hoe dichter ik in de buurt van mijn bestemming kwam hoe dichter de bewolking werd. Ik besloot echter toch door te rijden, met als enige doel de 'Spreeuw' in ieder geval maar even te zien. Inmiddels had, denk ik, half Nederland deze al gezien.

Ik kwam op het idee toen ik het weekeinde ervoor een foto van deze vogel op waarneming.nl zag die Toy had gemaakt. En ik was niet voor niets gegaan, er zaten er zelfs twee bij elkaar die ik toen regelmatig, vooral tijdens hun scheervlucht in de lengterichting laag over de beek hoorde roepen. Ze vlogen daarbij altijd vlak achter elkaar aan en landden steeds op de oever van de beek in elkaars omgeving. Zingen heb ik ze toen echter niet horen doen. Ontbreken van de zon? Vandaag opnieuw naar deze locatie rijden blijft toch een gok, er bestaat natuurlijk veel kans dat de vogels zijn gevlogen. Dat bleek mij wel enkele weken eerder. Mijn grote vriend uit Uden, je weet wel, die van die Velduil op Schiermonnikoog tijdens de laatste najaarsexcursie (je moet, denk ik, wel al mijn stukjes lezen om er nog een touw aan vast te kunnen knopen) haalde mij over om zondag, 19 december 2010 naar Uden te komen, want daar zaten nabij de Groenhoeve Appelvinken, althans Peter van de Braak had ze daar een dag eerder gezien. Om precies te zijn, nabij de geluidswal achter de woningen langs de Rondweg. Nou, dat heb ik geweten. Zware sneeuwval teisterde ons avontuur, maar nergens Appelvinken. We zijn ons heil daarna maar in de Maashorst gaan zoeken en hebben in ieder geval mooie landschapsplaatjes kunnen maken. Het was maar goed dat de auto van mijn vriend door vier wielen kon worden aangedreven anders waren we die dag nooit meer thuis gekomen. En koud dat het was. We verzonnen van alles om het warm te krijgen, zelfs een Buizerd aanzien voor een Oehoe. Dat zou toch bijzonder zijn. Met inmiddels een pak sneeuw van ongeveer tien centimeter en dan iedereen bellen, een Oehoe!

Terug naar de actualiteit en realiteit. Ik heb dus geen spijt dat ik de reis opnieuw heb ondernomen en ben blij dat Jan zo enthousiast was om met mij mee te gaan. Ik verneem ter plaatse dat het al weer enkele jaren geleden is dat de Waterspreeuw hier is gezien. De Zwartbuikwaterspreeuw is een zeldzame wintergast uit Scandinavië, die broedt in een overdekt nest van mos en gras met zij-ingang, in oevervegetatie of tussen stenen, onder bruggen en soms zelfs in nestkasten of achter een waterval (ANWB Vogelgids van Europa). Wat mij echter het meest verbaast, is in diezelfde gids te lezen dat het zingen van ‘onze winterspreeuw’ helemaal niet bijzonder is. Ook midden in de winter is de zang; een langzame, vrij zachte reeks van harde, geforceerde, rauwe, piepende noten en keelklanken regelmatig te horen. Hoewel, verbaasd, ook andere vogels gedragen zich midden in de winter natuurlijk weleens alsof het voorjaar is. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het ingehouden melodietje van de Merel of Winterkoning of het koeren van de Turkse Turtel. De Waterspreeuw is een zangvogel, die vrij compact gebouwd is met een donker verenkleed met witte kin, keel en borst en een bruine kop en heeft de vorm van een Winterkoning, of toch Spreeuw? (zie foto). Hij heeft een vrij korte staart die hij vaak omhoog houdt. Het is ook helemaal geen Spreeuw en lijkt nog het meest verwant aan de lijster. De Duitsers noemen hem daarom ook wel Wasseramsel (waterlijster). En toch, als ik langer kijk, dan denk ik dat hij zijn Nederlandse naam best wel eens aan zijn gedrag heeft te danken. Tijdens het zingen namelijk staat hij vaak vrij rechtop met opvallende smalle, afhangende vleugels, de zo karakteristieke houding van de Spreeuw. Alleen het klapperen met de vleugels dat de Spreeuw doet is minder aanwezig. Wat mij verder opvalt is dat tijdens de zang regelmatig zijn ogen met spierwitte oogleden worden bedekt, als een soort ‘knipvliezen’, zo kenmerkend bij reptielen en haaien. Ook kippen en spechten hebben ‘knipvliezen’, alleen sluiten knipvliezen niet zoals bij de Waterspreeuw verticaal maar horizontaal.

***Zwartbuikwaterspreeuw
(foto Bert van Ginkel)***

Het lijkt er zelfs op dat dit ‘sluiten’ altijd op exact hetzelfde moment in de melodie plaatsvindt (hoge tonen?). Of zijn het normale oogleden, maar dan spierwit van kleur? Waterspreeuwen zijn zelden ver van water te vinden en dan ook altijd alleen nog maar bij snelstromend water. Wel schijnen in de winter sommige naar grote meren of zelfs naar de kust te trekken. Ze zullen daar dan waarschijnlijk hun voedsel in de vorm van insecten langs het water moeten zoeken, want in beken maken ze gebruik van het snelstromende water. Ze houden daarin namelijk hun kop naar beneden en de vleugels geopend en gebruiken zo de waterstroom over hun rug om onder water te blijven om zo op de boden van de beek te kunnen fourageren. Zonder stroming zullen ze dus waarschijnlijk onmogelijk onder water kunnen blijven, hoewel, ik heb ooit een Waterral, die van mijn aanwezigheid schrok, onder water zien duiken en over de boden van een hele brede sloot zien lopen. Je weet het dus nooit. Waterspreeuwen. Onze Noordelijke wintergast heeft een donderbruine kruin en een bruinzwarte buik terwijl onze Midden-Europese ondersoort een bruine kop en een roodbruine buik heeft. Deze zou dus eigenlijk Bruinbuikwaterspreeuw moeten heten. Misschien een suggestie voor Nico de Haan om een paar dagen voor ‘1 april’ van dit jaar aan zijn lezerspubliek voor te stellen en zoals vorig jaar een enquête te houden met het voorstel tot deze wijziging. Zoals hij toen onder andere met de Rood(oranje!)borst en nog wat andere vogels voorstelde. Maar dit terzijde. Ruim zeshonderd foto’s verder, de tijd begint inmiddels te dringen en Jan heeft vandaag ook nog een verjaardag te vieren, besluiten we om aan de thuisreis te beginnen. We nemen de route door het buitengebied en zien langs de AW-duinen veel damherten, waarover nogal veel ophef is; afschieten of niet, en rijden via Bennebroek, Haarlemmermeer, Aalsmeer, Mijdrecht en Vinkeveen richting huis en genieten ondertussen van de vele ganzen, eenden en enkele Grote Zilverreigers, die we op de heenweg trouwens ook in de polders langs de A2 zagen. We komen ruimschoots op tijd thuis met een schat aan nieuwe ervaringen. Snel de foto’s op de computer bekijken en dan begint het, het zware werk; foto’s weggooien. Ik blijf het moeilijk vinden, maar twee dagen later zijn er toch 466 van de 666 in de prullenbak beland. Van de overgebleven foto’s zal ongetwijfeld ook nog wel de helft worden weggegooid, maar eerst nog maar een tijdje van al deze foto’s genieten. Benieuwd ben ik ook naar de foto’s van Jan, maar vooral naar zijn video-opname waarop is te zien hoe ‘onze spreeuw’ over de bodem van de beek loopt.

Het nieuwe jaar is voor mij dus geweldig begonnen en het wordt nog zoveel mooier. Jammer dat ik niet op de hoogte was van de plannen van John, Toy en Chris om dit voorjaar naar Antarctica te gaan, ik had graag met ze meegegaan. Hoewel, het zal wel heel wat duiten kosten. Als alternatief ga ik dit voorjaar nu dan maar met een andere groep ‘professionals’ mee voor een serieuze vogelreis van tien dagen naar Bulgarije en omdat de reis uiteindelijk gelukkig iets lager uitviel dan gepland, mag ik van mijn vrouw een paar weken later ook nog, voor de gezelligheid, mee naar Domburg. Als dit allemaal achter de rug is en onze eigen vakantie(s) zit(ten) er ook op dan kijk ik natuurlijk ook weer uit naar de najaarsexcursie van de ‘club’ naar een Waddeneiland. Dit jaar misschien toch nog Vlieland, Peter? Dan maar wel hopen dat die gasten van de Luchtmacht tijdens ons verblijf daar onze rust niet verstoren met hun ‘bommetjes’, die ze uit hun F14 en F16 vliegtuigen op de Vliehorst droppen. Je ziet, het valt allemaal niet mee dat ‘vogelen’, je moet er wel wat voor over hebben. Het blijft behelpen.

***Zwartbuikwaterspreeuw
(foto Bert van Ginkel)***

Groet en knipoog,
Bert van Ginkel

Keihard bikkelen tijdens de PTT wintertellingen

In oktober is een oproep gedaan voor het tellen van wintervogels in het werkgebied van de Vogelwacht en wel in een gestandaardiseerde vorm; de SOVON PTT (Punt Transect Telling). Deze telling is een wintervogeltelling, die sinds 1983 bestaat en waar jaarlijks tijdens de laatste twee weken van het jaar een route (transect) van twintig telpunten moet worden afgelegd, waarbij op elk telpunt, precies vijf minuten, alle vogels geteld moeten worden. Juist omdat het een jaarlijkse telling is en deze in een vogelluwe tijd valt, is het een zeer leuke telling. Een aantal leden had interesse en deze zijn in november bijgepraat over de opzet en het starten van een eigen route. Uiteindelijk zijn er drie nieuwe PTT routes uit voortgekomen. Hieronder worden kort de routes en de resultaten beschreven met daarnaast ook nog de resultaten van de twee routes, die al jaren geteld worden.

Landerdroute:

Deze route vanaf Zeeland, 't Oventje, Begrazingsgebied, drielandenpunt, de drie vennen, Hofmansplassen naar het Mun (Schaijk) en is gelopen op 26 december 2010 door Ria de Vent, Tiny en Riet van Boekel en Jos van der Wijst. Jos Schreef het volgende: we hebben met veel plezier de 'Landerdroute' gelopen. Door het winterweer zijn er relatief veel vogels in de bebouwde omgeving en weinig vogels in de bossen en in de Maashorst. Wel hebben we in de Maashorst een aantal zeer fraaie soorten kunnen scoren binnen de telminuten: Ruigpootbuizerd, Blauwe kiekendief en Klapster. In de lucht de hele dag veel meeuwen: Kokmeeuw, Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw. Ook enkele groepen ganzen: Toendrarietgans, Grauwe gans en Nijlgans en in Zeeland een mooie groep Patrijzen.

Ruigpootbuizerd

De Hemelrijkroute:

Deze route loopt vanaf De kleuter, Volkel, Hemelrijk, Odiliapeel, om de vliegbasis, Trentse bossen naar het Oventje en is op 31 december 2010, in de druilerige regen, gereden door Wim van Lanen, Henk Arnoldussen en John en Jan-Willem Hermans. Ook zij zagen een Blauwe kiekendief, 10 Buizerds en 34 Patrijzen. In totaal zijn er 4.167 vogels geteld verdeeld over 31 soorten en twee zoogdieren.

De Mariaheide-Aa route:

Van Mariaheide via het waterwingebied naar de Aa en via het Ham weer terug. Deze route wordt al heel lang gelopen en Jan van de Tillaart en Willy van Lanen hebben deze route op 19 december 2010 gelopen. Jan meldde dat vier Grote zilvereigers, een Steenuil en een Watersnip wel de hoogtepunten waren. Veel Houtduiven in de populieren en groepen Riet- en Kolganzen en een laag sneeuw van maar liefst zeven centimeter, dat was dus behoorlijk buffelen!

Bedafroute:

Deze route loopt globaal vanaf Ben van Dijk via de Leijgraaf, Bedaf, De Meuwel bij Nistelrode, het ecoduct, nieuwe ziekenhuis tot de golfbaan en werd op 18 december 2010 met de auto afgelegd door Harry Claassen, Folkert Nijboer, Willie Bergmans en Stijn van Gils. Hierbij het verslag van Folkert Nijboer: Ik werd opgehaald door Harry Claassen en samen fietsten we naar Ben van Dijk bij de rotonde. Na kort wachtten meldde ook Stijn zich, waarna we ons slippend en met gevaar van eigen leven naar Willie Bergmans zijn huis spoedden, die ons al stond op te wachten. Na ampel beraad werd er besloten af te zien van de route fietsend af te leggen en Willies four-wheel drive te gebruiken. De wegen waren namelijk spekglad en de velden waren bekleed met een maagdelijk witte sneeuwdeken. We waren allen naar de richtlijnen van de PTT handleiding gekleed voor het koude weer. Nadat we ons in de auto geïnstalleerd hadden met alles binnen handbereik zijn we naar het eerste punt gereden. Het was toen inmiddels twintig over acht uur en het eerste licht deed zich toen aarzelend gelden. Door het vervoer hebben we punt drie verwisseld met vijf en punt negentien met twintig. Deze veranderingen zijn doorgevoerd en zullen volgend jaar in precies dezelfde route gereden worden. Enkele gegevens betreffende het weer: het was een dag met een temperatuur van min 3,6⁰ C, noordoosten wind, met bewolkte lucht en zoals al eerder genoemd het landschap was overal bedekt met een laag sneeuw en de wegen spiegelglad vanwege aangereden en niet bestrooide wegdekken. De volgende biotopen hebben we onderweg aangetroffen: alle onder A genoemde kenmerken als bos (loof- en naaldbos), houtwallen, bomenrijen, erfbeplanting en boomgaard. Biotoop B met zandkaalslag op de Bedafse duinen en heideterrein. Biotoop C met natte terreinen/moerassig en biotoop D met bouw- en weiland terreinen, Daarnaast biotoop E bebouwd gebied met huizen en boerderijen en tuinen en als laatste biotoop F water, waar onder, plassen naast de snelweg, sloten en een plas in het bos.

Het gebied, dat wij hebben onderzocht, bezit dus rijk geschakeerde landschapsterreinen, wat het zeer aantrekkelijk maakte om het te onderzoeken. Er was een vogelaar, die voorspelde wat we konden verwachten, maar of het weer tegen zat of de duivel ermee speelde, het kwam zelden uit. Jammer was het in ieder geval, dat het meeste water bevroren was en op sommige plaatsen mensen hun uitje hielden. Vogels, die opvallend veel aanwezig waren: de Houtduif, Kraaien, Kokmeeuwen, Kolgans en Spreeuw. Veel zeldzamer geziene vogelsoorten waren; de Zwarte Specht bijvoorbeeld een exemplaar, een paar Goudvinken, een Havik en een paar Buizerds, een aantal Sijsjes en een Groenling, Koperwiek en Kramsvogels, Ring-, Huis- en Heggemusjes, een paar Graspiepers, Pimpel-, Kool- en Staartmeesjes, een Boomklevertje, Grote Bonte Specht en de Gaai. Een greep uit een aantal soorten watervogels: de Grauwe Gans, Krakeend, Wilde Eend, veel Wintertalingen, een Grote zilverreiger, Blauwe reiger en een aantal Aalscholvers. Het was een bijzondere leuke ervaring om op twintig plaatsen vijf minuten te luisteren en te kijken naar de omgeving en te ontdekken wat er zoal om je heen leeft en beweegt, al waren er plaatsen waar het zeer rustig was. Ik ben zeer benieuwd wat volgend jaar op ons pad komt op dezelfde dag en dezelfde plaatsen.

Zwarte Specht

Der Eisenbahn entlang route:

Goorsche bossen, langs de Leijgraaf naar het Duitse lijntje, deze volgen tot Eerde met uitstapjes naar de Aa, de Zuid-Willemsvaart en het Wijboschbroek. De route is op zaterdag 18 december 2010 voor de vierde maal gefietst door de volgende “Voghelse Vegelaars”: Leo Ballering, Wolter Brongers, Karin en Ton Hermans, Arend Vermaat en Peter Vlamings.

Het was wel spannend of het goed weer zou zijn maar toch maar de eerste de beste gelegenheid geprobeerd, zodat we nog uitwijkmogelijkheden hadden. En terwijl in het westen een weeralarm gold, was het hier prachtig weer, zelfs de fietspaden waren goed begaanbaar. Hieronder een korte impressie: Het werd weer een leuke dag: de Goorsche bossen waren saai met weinig soorten en aantallen maar op Knipperdul bij de Leijgraaf (punt twee) was het al raak, maar liefst drie nieuwe soorten: een prachtig mannetje Blauwe Kiekendief, twee Dodaars en een IJsvogel! Wel misten we daar net een

Torenvalk, net na de bel uit beeld gevlogen, en de Grote zilverreiger, die we daar al twee jaar zagen. Op het derde punt, kruising Leijgraaf met Duitse Lijntje, misten we ook een Torenvalk, deze vloog net voor aanvang uit beeld, maar daar deden we wel de meest bijzondere waarneming van de dag: voetsporen in de sneeuw van iemand die blootsvoets van Mariaheide naar Uden gelopen was (zie foto), da's pas een bikkelaar, vast iemand uit de Hei!

Door de ijsbedekking, stukken open water en veel ijs, hadden we bij de grotere waterlopen, die nog open waren erg veel watervogels: eenden, Meerkoeten, Waterhoenen. Op de kruising van de Aa en het Duitse Lijntje zaten ook twee nieuwe soorten: de soepganzen, die normaal meer in het centrum zitten, maar ook een mannetje Grote Zaagbek! Een stuk verder bij de kruising van de Aa met de Beekgraaf, vlakbij de A50, scoorden we ook twee nieuwe soorten: een Rietgors en maar liefst vijf opvliegende Watersnippen. Hier zat het trouwens propvol met watervogels: 250 Krakeenden, 205 wilde eenden, 5 wintertalingen, 4 Dodaars en 2 Nijlganzen. Ditzelfde beeld zagen we ook op de Zuid-Willemsvaart maar hier zaten nog 57 Kuifeenden en 209 Tafeleenden.

De brug van de A50 over de Zuid-Willemsvaart was overigens ons beste telpunt omdat alle meeuwen, naar schatting 3.000, van de slaapplaats op het Jumbo distributiecentrum omhoog kwamen. Misschien was het wel de Slechtvalk die dit veroorzaakte, maar we hebben de oorzaak niet kunnen vinden, of het moet de Sperwer zijn geweest, die kort daarna inviel maar dit lijkt onwaarschijnlijk. Dit verstoort wel mooi onze weddenschap, die we altijd vooraf doen: wie het beste raadt hoeveel soorten en exemplaren we gaan zien, die moet de volgende keer trakteren. Dit aantal meeuwen overtrof meteen het voorspelde totaal aantal van vijf van de zes deelnemers!

Andere nieuwe soorten die gezien zijn, waren Kleine zwaan, Havik en haas. De grootste dippert was een Boomklever net na de bel in het Geerbosch, omdat deze soort daar nog nooit is waargenomen. In totaal zijn er 57 soorten en 5.690 exemplaren geteld, waarlijk een topdag! Jan-Willem is zo enthousiast geworden, dat hij uitriep dat hij niet snapte dat niet meer leden deze telling deden! Mochten er mensen zijn die naar aanleiding van dit artikeltje ook enthousiast worden en volgend jaar ook zelf een route willen lopen, neem dan even contact op met Leo Ballering.

Leo Ballering

Overleg IVN en Vogelwacht met Gemeente

Op 14 december jl. hebben Nico Ettema, Jan-Willem Hermans, Willem Peters en Joep van Lieshout weer overleg gehad met de gemeente. Onderwerpen die vorige keer, 8 december, wel geagendeerd waren, maar waar we niet aan toegekomen waren, stonden nu op de agenda.

* **Biodiversiteit**

- Plannen voor akkerrandbeheer en bermbeheer.

De Maashorstboeren hebben de biodiversiteit ook in hun scope opgenomen. Dit willen wij als natuurverenigingen van harte ondersteunen. Hoe gaat de gemeente hier mee om?

Overleg: De gemeente heeft al een aantal stappen gezet met betrekking tot bermbeheer. IVN kan prioriteiten doorgeven aan de gemeente. Daar zal dan rekening mee gehouden worden, echter het mag niet meer kosten. Akkerrandbeheer is onderdeel van het stimuleringskader groen blauwe diensten (Provincie). In Uden is het afgelopen jaar aan een aantal projecten gewerkt. Welke precies heeft Wim Althuizen niet paraat maar dat wordt doorgegeven. Willem zal contact opnemen met Egbert van Hout (ZLTO) wat hun ideeën zijn.

- Hoe wordt het biotoop (Uden Noord) voor de Steenuil, vleermuis en Groene Specht gecompenseerd?

Overleg: Volgens het ecologisch werkprotocol is invulling gegeven aan de ontheffing en dat is getoetst door de AID. Wim Althuizen stuurt een kopie naar Jan-Willem. Project Uden Noord, deelgebied 3 is gestart. Er worden klankbordgroepen opgericht. De natuurverenigingen krijgen een uitnodiging.

* **Tegengaan van verdroging**

- Het Waterschap is gestart met antiverdrogingswerkzaamheden op de Maashorst en de Wijstgronden. De gemeente kan zowel buiten als binnen de bebouwde kom ook de trits vasthouden, bufferen/infiltreren en afvoeren (in deze volgorde) hanteren. Helaas zien we, ondanks één LOP stuw in 2002 bij de Groenhoeve, de gemeente binnen de bebouwde kom niets ondernemen. Eenvoudige kansen om meer water vast te houden zoals in het Landschapspark, Rondweg Uden-Noord, Industrierrein Liessent, de Baxtervijver en Schaatsvijver nabij de Vijverlaan worden niet benut. We hebben tenslotte een gemeentelijk Waterplan waar vasthouden van water een belangrijk uitgangspunt is.

Overleg: In principe zou het mogelijk moeten zijn de waterstand 10 tot 15 cm te verhogen (Mellevijvers, Patersvijver). Mogelijk komen er problemen met het veldbeheer (drainage) van de sportvelden. Ook de ontwateringsloten zouden opgestuwd kunnen worden. Waterschap is verantwoordelijk voor waterbeheer. Wim Althuizen zal intern overleggen met Mari van Roosmalen en dan contact opnemen met het Waterschap. Daarna volgt terugkoppeling naar IVN / Vogelwacht.

* **Continuering actieve rol van de gemeente voor participatie Nationale natuurwerkdagen**

- De gemeente voert sinds de oprichting, maar vooral sinds 1994, een constructieve rol bij van de jaarlijkse Nationale Boomfeestdag. Dit gebeurt al 16 jaar in goede samenwerking met beide natuurverenigingen. Wij verwachten een blijvende actieve rol bij de jaarlijkse Nationale Boomfeestdag. De gemeente, Waterschap en Staatsbosbeheer geven ons al diverse jaren om beurten bijval tijdens de Nationale Natuurwerkdag (1e zaterdag van november). Deze dagen vallen samen met de Make a different day (MAD). Wij hopen op en verwachten een blijvende actieve rol bij de jaarlijkse Nationale Natuurwerkdagen.

Stuw Wijstgronden (Annabos - Uden)

Overleg: *De gemeente blijft ondersteunen. Helaas dit jaar weer geen CO2 prijs maar dat mag de pret niet drukken. Het eerste overleg voor de boomfeestdag 2011 is gepland tweede / derde week van januari.*

*** Handhaving**

- De ecologische verbindingzone onder het viaduct A50 bij de Leijgraaf wordt gebruikt voor dealen van drugs. Graag zouden wij zien dat gemeente Uden met Rijkswaterstaat en Waterschap Aa en Maas deze omissie in de ketting van de EVZ zo spoedig mogelijk oplost

Overleg: *Wim Althuizen steunt het voorstel om de EVZ functie te versterken. De route langs de Leijgraaf wordt ook gebruikt als hondenuitlaat. Kan de wandelpoort verdwijnen? Wim Althuizen neemt voor beide punten contact op met Rijkswaterstaat.*

- Illegale uitbreiding van het golfterrein, pitch- en putveldje. Het vorige college hebben wij verzocht in 2006/2008 de illegale bedrijvigheid ten noorden van de Kantonweg op te heffen. De oudste bossen van Uden hebben een grote natuurwaarde en deze wordt aangetast door het intensieve gebruik van dit illegale speelveld. Het antwoord van de gemeente was dat door onderbezetting dit vooralsnog niet kon. Wij gaan ervan uit dat de onderbezetting van afdeling Handhaving niet structureel is en dat inmiddels handhavend opgetreden kan worden.

Overleg: *Dit is neergelegd bij handhaving. Wim Althuizen zal nagaan wat de stand van zaken is.*

* **Ontwikkelingen in de bebouwde kern**

- De Baxter vijver is een broedgebied van de ijsvogel. Dat mag niet aangetast worden. Bouwplannen bij het Retraitehuis leiden tot nog meer verstening. Graag zien de natuurverenigingen dat het bos daar blijft.

Overleg: Uit de quick scan blijkt dat de vijver een broedgebied van de ijsvogel is. Als er ontwikkelingen plaats vinden, moet er ontheffing verleend worden en moeten compenserende en mitigerende maatregelen genomen worden. In de plaatselijke media hebben berichten gestaan over bouwplannen bij het Retraitehuis en kwekerij Rijkers. IVN en Vogelwacht zouden daar graag nadere informatie over hebben, met name de gevolgen voor de natuurwaarden (bos en houtwallen). Wethouder René Peerenboom is portefeuillehouder en IVN en Vogelwacht zullen contact met hem opnemen.

Ook de afgesproken acties uit het vorig overleg werden besproken.

* **De Vrije Teugel:**

De bolle akker bij de Vrije Teugel heeft nu de bestemming landbouw. Er komt een nieuw bestemmingsplan buitengebied. IVN en Vogelwacht willen daar graag bij betrokken worden. En zeker niet alleen voor de omgeving van de Vrije Teugel.

* **Gidssoort/adoptiesoort voor Uden**

IVN en Vogelwacht stellen voor om de ‘Kommavlinder’ als gidssoort aan te wijzen. Wim Althuizen ziet graag een actieplan dat hij kan voorleggen aan B&W. Die moeten daar mee instemmen. Als dat rond is kan daar de nodige publiciteit aan gegeven worden. Willem Peters en Nico Ettema maken dat actieplan.

* **Visvijver Odiliapeel.**

Het oorspronkelijke plan is aangepast naar aanleiding van bezwaren van defensie. Wim Althuizen stuurt het concept naar IVN/Vogelwacht.

* **Ontwikkelingen camping Timmers aan de Kraaienweg**

We hebben in de krant kunnen lezen dat er nieuwe ontwikkelingen zijn bij camping Timmers aan de Kraaienweg.

Wim Althuizen geeft een toelichting op de principeoverkomst tussen Provincie, Gemeente en Timmers. IVN / Vogelwacht benadrukken nogmaals dat het belangrijk is om vanuit het Beekdal geen zicht te hebben op de caravans. Uitvoering van het plan zal een paar jaar in beslag nemen.

De vier data voor het overleg in 2011 worden door Wim Althuizen gepland.

Joep van Lieshout

Kommavlinder

JeugdVogelwacht

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van activiteiten mag als eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruujssel.

Seizoen 2010/2011

Nestkasten en Vetbollen

Naast het vogels kijken willen we als jeugdgroep ook vogels helpen. Vandaar dat we met deze activiteit nestkasten gingen maken. Maar in de winter hebben de vogels er niet zoveel aan, daarom zijn we ook vetbollen gaan maken. Zeker als het buiten koud is en er zelfs een laag sneeuw ligt, is het voor vele soorten moeilijk om voedsel te vinden. In de Groenhoeve hangen diverse soorten nestkasten als voorbeeld. Van een klein winterkoningkastje tot een grote bosuilenkast. Onze voorkeur ging uit naar een grauwe vliegenvangerkast. Dit is een halfopen nestkast, waarbij de vogel vanuit het nest nog uitzicht heeft. Het dak is vrij groot, hiervandaan kan de Grauwe Vliegenvanger zijn voedsel vangen (insecten). Naast de Grauwe Vliegenvanger kan er ook een Roodborst, Gekraagde Roodstaart of Heggemus in broeden. We hadden ons in twee groepen verdeeld, zodat we niet gek werden van al dat getimmer. De ene groep ging buiten wintervogels zoeken! Al vrij snel werd het hout bij elkaar gezocht en direct getimmerd. De verbanddoos hebben we deze ochtend niet nodig gehad. Daarnaast werden er ook vele vetbollen gemaakt. Om deze af te laten koelen hadden we een bak met sneeuw buiten gepakt, hierdoor koelden de bekertjes snel af! Toen de eerste groep van buiten terugkwam, kon de tweede groep het natuurpad in. Deze groep onder leiding van Peter wilde natuurlijk meer soorten zien dan de groep van Bart. Vandaar dat we fanatiek gingen speuren. We verwachtten niet veel soorten, omdat er zoveel sneeuw lag, maar dat viel erg mee. Een Grote Bonte Specht liet zich al vrij snel zien, evenals wat Mezen en een Roodborst. Peter wist dat er langs de rondweg Appelvinken waren gezien. Toen we hier aan kwamen zagen we wat Vinken en Groenlingen en opeens kwamen de Appelvinken eraan. Een groepje van acht stuks liet zich prachtig zien! Op de terugweg ook nog een Boomkruiper. In totaal hadden we eenentwintig soorten, inclusief Kip en Pauw. De eerste groep had er twintig, waarvan een wazige kipsoort mee zou tellen. Nee Bart, deze telt gewoon als Kip mee! Deze ochtend hebben we in totaal twintig nestkasten gemaakt en wel dertig vetbollen. Wat zullen de vogels hiervan genieten. Het hout was vooraf gezaagd door Hans van de Heuvel, Hans bedankt hiervoor.

Nestkasten maken

Vetbollen in bak met sneeuw afkoelen

Wilgen knotten op de Kooldert

Deze activiteit is eerder in dit Bruujsel te lezen (geschreven door Menno van Zutphen).

IJsvogels

Op deze koude ochtend stonden we met de jeugdleden bij de vistrap aan de Lage Burchtweg. Al vrij snel vloog er al een Grote Zilverreiger over, dat is toch een mooi begin van de ochtend! Deze activiteit stond in teken van de IJsvogel. Voor deze mooie blauwe vogel zijn er door het waterschap diverse ijsvogelwanden gemaakt. Deze wanden hebben we bezocht en bekeken. Natuurlijk hebben we er niet alleen gekeken, er moest ook gewerkt worden. Wat de IJsvogel namelijk mist, zijn plaatsen om te gaan vissen. Overhangende takken of uitsteeksels zijn er weinig rondom de Leijgraaf, dus die moesten er nu komen. Vooral de zijsloten van de Leijgraaf waar veel stekelbaarsjes zouden zitten hebben we voorzien van stokken. Het viel nog best tegen om stokken in de zijkant te maken, vooral zonder in het water te vallen. Maar al met al is het gelukt, een twintigtal stokken zijn er geplaatst. Ook naast de wanden zijn er stokken gestoken, waardoor de IJsvogel nadat deze uit de wand vliegt zich direct kan wassen. Ook hebben we in de sloten gevestigd, met de hoop stekelbaarsjes te vangen, maar helaas daarvoor was het waarschijnlijk nog te koud. Wel hebben we diverse waterbeestjes gevestigd, onder andere Libellenlarven, diverse kevers wat natuurlijk ook voedsel voor de IJsvogel is. Deze ochtend hebben we helaas geen IJsvogels gezien.

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maand en hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd.

Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl klik op het plaatje 'Jeugdgroep'.

Peter van de Braak,
Coördinator JeugdVogelwacht

Watervogeltelling 15 januari 2011

Op 15 januari 2011 vond al weer de 45e editie van de jaarlijkse Midwintertelling plaats. In heel Europa, maar ook in Afrika en Azië gingen duizenden mensen op pad om watervogels te tellen. Tijdens de Midwintertelling wordt geprobeerd om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de aantallen en verspreiding van watervogels. Dat betekent dat niet alleen de grote wateren, die regulier worden geteld, maar ook kleinere wateren, kanalen, agrarisch gebied en zelfs bebouwde kommen onder de loop worden genomen. Naast de watervogels mochten ook andere soorten meegeteld worden. Om dit voor elkaar te krijgen werken er door het hele land jaarlijks zo'n 1.600 mensen mee. Begin januari werd een oproep gedaan om ook in het werkgebied van de Vogelwacht wat waterlopen te gaan tellen; daar kwam een goede respons op! Jan, Willy en William telden de Leijgraaf van Boekel tot Uden (A50) en Mignon het volgende stuk van Uden tot Middelrode. Leo, Arend, Ton en Karin telden de Zuid-Willemsvaart van de brug van Den Dungen tot het Lijnt. Mochten er nog geïnteresseerden zijn voor de telling van volgend jaar: Het Hemelrijk en de Aa worden nog niet geteld!

Langs de Leijgraaf zijn maar liefst negen Grote Zilverreigers gezien, langs de Zuid-Willemsvaart maar twee. Daarnaast was de Bergeend ook een leuke soort, die niet vaak in onze omgeving gezien wordt. Interessant is dat er in het eerste stuk tot Uden geen eenden gezien zijn en in het stuk daarna wel, ook werden door Mignon twee Witgatjes gezien. In de Zuid-Willemsvaart werd, onverwacht, een vrouwtje Grote Zaagbek gezien en ook in het aangrenzende Wijboschbroek een Klapekster. Deze laatste zat er een week later tijdens de Klapekstertelling ook nog, zo zie je maar weer wat je al niet ontdekt! De Wilde eend was de meest getelde soort (734), gevolgd door de Kievit (113) en de Meerkoet (68). In geen van de profvlakken werden IJsvogels of Grote Gele Kwikstaarten gezien, gevreesd wordt dat deze soorten ook dit jaar weer een flinke klap van de winter hebben gehad!

Grote Zilverreiger

Kolgans

Het landelijke beeld was heel anders; daar overheersten de ganzen. Op basis van wat toe nu toe is ingevoerd blijkt dat Kolgans, een soort die in december nog massaal was weggetrokken, met een kleine 750.000 weer de meest getelde soort was. Tweede was Brandgans met ruim 500.000, gevolgd door Smient met 290.000 vogels en Grauwe Gans met vrijwel hetzelfde aantal. Wulp was de meest getelde steltloper (ongeveer 90.000 vogels), gevolgd door Bonte Strandloper en Scholekster. Dat de telling toch vooraf was gegaan door een lange vorstperiode bleek uit grote aantallen Grote Zaagbekken en Nonnetjes op het IJsselmeer en ongekend grote groepen Wilde Zwanen. Tot nog toe zijn in totaal al ruim 3,5 miljoen vogels ingevoerd in het online systeem op de SOVON-site.

Aantallen en soorten geteld tijdens de watervogeltelling van 15 januari 2011

Soort	Leijgraaf		Zuid-Willemsvaart			Totaal
	Boekel-Uden	Uden-Middelrode	Den Dungen-Heeswijk	Heeswijk-Veghel	Veghel-het Lijnt	
Dodaars	1	5				6
Fuut			2	4	3	9
Aalscholver	9	19		3	4	35
Blauwe Reiger	7	6			1	14
Grote Zilverreiger	6	3		2		11
Knobbelzwaan	2	9		4	2	17
Zwaangans/Chin. Knobbelgans			1			1
Soep-/Boerengans			1			1
Grote Canadese Gans			1			1
Grauwe Gans	31					31
Rietgans	30					30
Nijlgans	2	2				4
Bergeend		1				1
Wintertaling		6				6
Wilde Eend		153	258	288	35	734
Soepeend		4	6	3	1	14
Tafeleend		1		39		40
Kuifeend		4		29		33
Grote Zaagbek				1		1
Waterhoen		2		3	5	10
Meerkoet		9	5	53	1	68
Witgat		2				2
Kokmeeuw	2	5	9			16
Stormmeeuw	6		1		4	11
Zilvermeeuw	10				1	11
Kievit	113					113
Buizerd	9					9
Klaapekster				1		1
Rietgors	3					3
Putter	1					1
Patrijs	6					6
Totaal aantal	238	231	284	430	57	1240
Totaal soorten	16	16	9	12	10	31

Leo Ballering

Kievit

Wilde Eend

Uilenwandelingen

Vrijdagavond 28 januari, samen met Jan-Willem Hermans op weg naar de parkeerplaats bij het Natuurcentrum. Voor deze avond stond er een uilenwandeling voor de club gepland. De temperatuur lag zo rond het vriespunt en het was helder.

Geen maan deze avond, hierdoor was het zicht wat beperkt.

Bij de parkeerplaats aangekomen, voegden we ons bij de andere enthousiastelingen die al stonden te wachten. Jan Verhoeven, een van de enthousiastelingen, vertelde dat kort voor onze aankomst de Steenuil al te horen was. We waren net iets te laat, maar dat bericht gaf de burger wel moed. De wandeling was nog niet begonnen en de eerste uil was al gemeld! Om ongeveer half negen werd er besloten om maar van start te gaan. Het vermoeden bestond dat alle belangstellenden voor deze avond aanwezig waren en de wachtenden begonnen het koud te krijgen. Tijd dus om in beweging te komen. Met een groep van veertien deelnemers zijn we richting Karlingerweg gewandeld. In deze omgeving wordt de Steenuil regelmatig waargenomen en afgelopen jaar zijn hier weer jongen grootgebracht. Op twee verschillende locaties hebben we een poging gedaan om de roep van de Steenuil te horen. De Steenuiltjes (waarvan we zeker wisten dat ze er waren) lieten zich niet horen. Geheel volgens traditie, hielden ook dit jaar de Steenuiltjes zich stil. Na ongeveer twintig minuten liepen we het onverharde deel van de Karlingerweg op. In deze omgeving worden al meerdere jaren Bosuilen gehoord, dus zouden we hier een poging doen om de roep van de Bosuil te horen. We zijn opgelopen tot waar de Karlingerweg gekruist wordt door de Vijverweg en daar hebben we een geluidsetje voor de dag gehaald. Na even wat prutsen, klinkt de roep van de Bosuil uit het speakertje. Die avond stond er ook wat wind, dat gaf wat bijgeluid waardoor het voor sommigen wat lastig was om wat te horen. Na enkele korte pogingen was er toch een Bosuil die reageerde. De uil zat (gevoelsmatig) op een redelijke afstand, maar door de wind was dit wat lastig te bepalen. Maar het geluid was duidelijk genoeg en iedereen had het gehoord. Korte tijd later was er een tweede Bosuil die van zich liet horen, maar deze leek nog verder weg te zitten dan de eerste die we hoorden. Weer iets later hoorden we weer een Bosuil roepen, maar nu leek het achter ons van de Karlingerweg te komen! Een locatie waar we zojuist langs waren gewandeld. Direct was alle aandacht gefocust op deze roep en van de groep stonden alle neuzen dezelfde kant op, iets waar menig manager jaloers op zou worden! Ondertussen waren we allemaal redelijk goed aan de duisternis gewend en konden we de Karlingerweg redelijk goed zien. Een eindje verder waren er twee silhouetten zichtbaar, ongeveer ter hoogte van waar het geluid kwam. Het bleek dus niet om een Bosuil te gaan maar een geluidsetje van Carel van der Sanden! De wandeling ging verder en op de Udensedreef hebben we nog een aantal pogingen ondernomen. Niet alle pogingen waren succesvol, maar ter hoogte van de Grensweg hadden we weer succes. Dit keer was het een koppeltje dat reageerde. Het verschil tussen de roep van man en vrouw was duidelijk hoorbaar en voor een aantal deelnemers was dit de eerste keer dat zij Bosuilen “live” hoorden roepen. Voor hen was de wandeling al geslaagd. Via een stukje van het begrazingsgebied zijn we naar de Heideweg gewandeld. Van het pad afwijken was niet verstandig want op het begrazingsgebied stond behoorlijk wat water. Het leek wel een grote spiegel zo in het donker. Door het laatste beetje restlicht was de spiegeling van de bosranden mooi in het oppervlak te zien. Via de Heideweg hebben we het begrazingsgebied weer verlaten en zijn we langs het vakantiehuisje gewandeld dat aan de Heideweg ligt. Hier hebben we ook nog even met geluid gestaan en met succes! Ook deze locatie was bekend van voorgaande jaren en gelukkig ook dit jaar weer bewoond. Rond half elf waren we weer terug op de parkeerplaats en zocht iedereen de auto weer op. Snel de kachel aan hoorde ik verschillende mensen roepen. Het windje op de open stukken was inderdaad wel aan de frisse kant geweest. Maar desondanks toch een leuke wandeling met een aantal roepende Bosuilen.

Op zaterdag 19 februari was de jaarlijks terugkerende uilenwandeling voor het publiek. Door inspanningen van Peter Noy, was er in verschillende kranten weer een artikel geplaatst om mensen te informeren over de geplande wandeling. Dit jaar hadden we een opkomst van 55 deelnemers. Een mooie opkomst en ook goed te behappen voor de gidsen. Ook bij deze wandeling was het startpunt de parkeerplaats bij het Natuurcentrum Slabroek. Deze avond waren de weersomstandigheden niet ideaal. Het was bewolkt en het waaide flink. Een oostenwind bij een temperatuur van 4 graden, dat voelde behoorlijk fris aan. Doordat het op de parkeerplaats erg donker was, zijn we als groep eerst naar het Natuurcentrum gewandeld. In het licht van de schijnwerpers daar, heeft Jan-Willem een woordje aan het publiek gericht en vervolgens de groep in tweeën gesplitst. De gidsen verdeelden zich over de twee groepen en vervolgens begon men aan de wandeling. Onder een straatlantaarn aan de Karlingerweg gaf Jan-Willem een korte uitleg over uilen: wat eten ze, hoe ze jagen enzovoorts. Er werd een aantal braakballen bekeken en geopend en de inhoud werd kort besproken. Ook werd er wat verteld over het speciale verenpak van de uilen. De deelnemers hadden ruim de gelegenheid om de veren eens goed te bekijken. Het kenmerkende verschil tussen een uilenveer en een veer van een andere vogel (in dit geval een zwarte kraai) werd gedemonstreerd. Vooral de jeugdige deelnemers waren onder de indruk van de veren en het geruisloos kunnen vliegen. Natuurlijk zijn alle veren en overige braakballen met de jongste deelnemers mee naar huis gegaan. Of de moeders net zo enthousiast waren over de verzamelde materialen? Nadat Jan-Willem zijn verhaal had gedaan zijn we verder gewandeld. Heel even was de roep van de Steenuil te horen, helaas bleef het bij een enkele roep die maar door enkele mensen werd opgevangen. Het afspelen van een steenuilenroep maakten geen verschil, ze lieten zich niet meer horen die avond. Doordat er een redelijke wind stond was het soms lastig om de uilen te horen. Ook het afspelen van het geluid heeft dan minder effect omdat het geluid minder ver draagt en het geluid wordt overstemd door alle bijgeluiden van de wind. Allemaal zaken die van invloed zijn op het succes van een uilenwandeling. Op verschillende locaties hebben we met geluid geprobeerd om de uilen te laten reageren, maar grotendeels zonder succes. De natuur laat zich niet dwingen bleek maar weer. Ter hoogte van de kruising Karlingerweg en Udensedreef, kruisten wij het pad van de andere groep. Uit een kort overleg met de gidsen werd duidelijk dat ook zij nog geen succes hadden gehad. Zij hadden op de plaatsen waar tijdens de wandeling van 28 januari Bosuilen waren gehoord met geluid gestaan, maar deze keer geen reactie. We vervolgens onze wandeling en bij de opgang van het begrazingsgebied hebben wij (ondanks het uitblijvende succes bij de andere groep) toch nog een poging gedaan met geluid. En deze keer was het wel succesvol! Op heel korte afstand reageerde een Bosuil kort maar krachtig op het geluid. Voor iedereen hoorbaar. Gelukkig: hoorde ik een moeder zeggen tegen haar zoon, zijn we toch niet voor niets meegewandeld. Het succes van deze avond bleef beperkt tot deze ene reactie, verder hebben we geen uilen meer gehoord die avond. De andere groep had helemaal geen uilen gehoord. Wat mij opvalt, is dat de deelnemers toch altijd weer enthousiast zijn over de wandeling, ook al hebben ze eigenlijk maar weinig gehoord. Het feit dat ze in het donker door het bos wandelen, geeft al een spannend gevoel voor de meesten deelnemers. Normaalgesproken komen wij op dit tijdstip niet in het bos was hun reactie. En de uitleg die tijdens de wandeling wordt gegeven over de uilen maakten een hoop goed. Zo'n 'uilenbal' kunnen wij zelf toch nooit vinden en ook al zouden we er een vinden, dan vinden we het vast te vies om op te rapen. Veren vinden we nog wel eens een keer natuurlijk, maar of ze dan van een kip of een duif zijn? Op de parkeerplaats terug gekomen werden de gidsen bedankt en verschillenden zeiden: "tot de volgende wandeling"!

Bosuil

John Opdam

Dialezing Eigen Werk

Vanavond (donderdag 17 februari 2011) hadden de leden van de vogelwacht en IVN de mogelijkheid om hun eigen werk te laten zien aan de leden. De zaal van de Groenhoeve zat gezellig vol en Jacques Raats opende de avond en heette ons welkom. Hij legt uit dat deze avond de leden de mogelijkheid biedt om middels foto's, dia's, filmpjes en dergelijke, andere landschappen, beesten, reptielen, vogels, planten en bloemen te laten zien. Geen professionele fotografen maar gewoon amateurs in onze eigen geledingen! En dat ook amateurs bijzondere dingen kunnen maken zagen wij de daaropvolgende uurtjes!

Lambert Cox beet het spits af en liet ons diverse vogels en dieren in de natuur zien. We zagen een Bosuil die roerloos in een spleet van de boom zat. Omdat Lambert een filmcamera in combinatie met een telescoop gebruikt (videoscoping), is het mogelijk om alles in de vorm van filmpjes te bekijken. Je kunt nu de vogel en zijn leefomgeving schitterend in beeld krijgen.

Vervolgens kregen we prachtige voorbeelden te zien van voornamelijk vogels en hun leefomgeving: Ransuilen, een Kruisbek, een vissende Kleine Zilverreiger in de Biesbos, een Visarend, die door Kieviten werd opgejaagd en Kieviten, die Fazanten wegjoegen! Behalve de Grauwe Klauwier zien we ook een mooi IJsvogeltje dat een vis ving en het in een slok verorberde. Dus daarom heeft dat IJsvogeltje zo'n lange snavel. We zien een Slechtvalk in Axel op een

IJsvogel (foto Marc Gottenbos)

zestig meter hoge toren. Toch lukt het Lambert om met zijn apparatuur de vogels vlakbij te halen! Hij laat ook nog wat 'gewone' foto's zien en dan zie je pas het verschil: dat is veel statischer dan zo'n filmpje. Het lukt hem nog niet om dit te combineren met geluid. Dit zal hem ongetwijfeld ooit lukken. Lambert eindigt zijn verhaal met een heel primaire, maar o zo'n belangrijke actie in de natuur: we zien twee Torenvalken baltsen. Ze doen 'het' wel drie keer in een kwartier. Ditzelfde enthousiasme zien we bij bronstige herten in een wei. Lambert vertelt ons over zijn droom om vogels in hun vlucht goed te filmen. Hij is nu bezig met een videobewerkingscursus. Dat belooft nog wat voor de toekomst!

Als tweede presentator komt Mark van Els aan bod. Zijn film heet: 'Colour of Nature'. Hij maakt hiervoor gebruik van de 'beeld over beeld' techniek waardoor er een derde beeld ontstaat. Vroeger heette dit 'diaporama'. Mark laat de werkelijk schitterende natuur van IJsland zien met geluid erbij. We zien allerlei beelden van de indrukwekkende natuur, die op een natuurlijke manier in elkaar overvloeien. Weidse landschappen, verstilte beelden en prachtige details van een heel mooi land. Ik denk dat je heel veel van de natuur moet houden wil je dit zo goed vangen in beeld. Compliment!

Na de pauze komt er nog zo'n pareltje van de hand van Mark van Els, genaamd: 'De zomer verdwijnt en de kleurenpracht verschijnt'. Ook nu besef ik dat de herfst het meest bonte pallet aan kleuren vertoont van alle seizoenen. Van donkerrood en allerlei tinten rood tot alle schakeringen groen. We zien allerlei paddenstoelen aan ons voorbij trekken Zelfs de Patrijzen hebben kleuren die bij de herfst passen. Een Kramsvogel doet zich tegoed aan rode besjes in een struik. Kortom: ik wist niet dat de herfst in Nederland zo mooi kan zijn!

Als vierde en laatste presentator komt Gerrit van Eenbergen aan bod. Zijn presentatie is in twee gedeeltes onderverdeeld: Allereerst laat hij ons uitgebreid zien hoe zijn films tot stand komen, dus 'the making off' van Gerrit. En het tweede gedeelte bestaat uit een film geheten: 'Het gedrag van dieren'. Gerrit laat ons al filmend zijn grote tuin met allerlei bomen zien. Wat opvalt zijn de talloze camera's, lampen en boomhutten in de tuin. Hij laat een noodmast in de boom zien en twee computers die alles elektrisch bedienen. Vervolgens loopt Gerrit naar een hoge boom waar een lange ladder met zijnetten aan gemaakt is. Hijgend beklimt hij de zestien meter lange ladder. Halverwege de ladder moet hij even rusten en zegt: "Ooit ga ik hier toch een lift maken." "Of stoppen met roken", zegt iemand uit het publiek. Geregeld heeft Gerrit de lachers op de hand. Hij lardeert zijn film met droge humor in een sappig Brabants dialect. Hij heeft boven in de boomhut twee grote voederbakken voor de vogels gemaakt. Hier zie je ook enkele camera's. Gerrit vertelt voor 115 euro aan voer de afgelopen winter te hebben gekocht. Het was grappig om te horen dat vogels op een cameraatje gingen zitten en zo zichzelf onbedoeld inzoomen! Laatst was er een hevige storm waardoor de ladder zowat uit elkaar was geschoven en er een boom op zijn 'perdestal' was gevallen. Al filmend liet hij de rest van zijn paradijsje zien: een leger- annex vogeltentje van Ari Martinali, nog meer camera's, vijfhonderd meter stroomdraad aan een haspel en een bord met de dreigende tekst: "U bent nu gefilmd en op internet geplaatst. Pas op, de ladder staat onder hoge spanning!" En inderdaad: Gerrit liet zien dat de ladder onder stroom staat. Hij is in staat om met behulp van een dag- en nachtcamera met HD kwaliteit het wel en wee van vogels bij een nestkast te filmen. Het is een wonder dat de vogels daar nog durven komen en blijkbaar niet gehinderd worden door al die apparatuur. En dat hij de 'Willie Wortel' is van de Vogelwacht blijkt als hij een ton laat zien met een stoel erin; zodat hij de vogel goed kan zien als hij komt.

Als laatste laat Gerrit de film: 'Het gedrag van dieren' zien. We zien een Grote Bonte Specht aan het hakken in een boom. Op de grote voerbakken verschijnen duiven, Gaaien en Spechten die vechten om het voer. De meeste vogels lijken niets samen te willen delen. Het is leuk om alles met geluid te kunnen horen. Dit beaamt Gerrit; hij heeft alles gemaakt zonder hoorapparaat, maar met zijn huidige hoorapparaat gaat er ook voor hem een wereld open! We zien close ups van een Buizerd en je kunt de teennagels tellen want het beeld is glashelder. Gerrit laat trots een grasveld zien waarvan je alle grassprietjes kunt tellen. "Voor minder kwaliteit ga ik het veld niet meer in", zegt hij. Vervolgens zien we herten in de bronstijd, (die periode van het dierenleven blijft toch altijd heel speciaal), hazen, een Zwarte Ruiter en een Kleine Zilverreiger. Het is grappig om twee muizen te zien die in een twee-onder-een-kapwoning in een boomstam wonen. Als laatste zien we heel duidelijk een uil in het donker, dankzij de infrarode lampen. Gerrit verzucht als laatste dat na een succesvolle vogeldag het allermooiste is om naar huis te gaan en een biertje te drinken met een uitsmijter erbij!

Jan-Willem bedankte iedereen voor zijn/haar komst en uiteraard de makers van 'hun eigen werk'. Het was een boeiende en gezellige avond. Laat een ieder in de toekomst zijn werk tonen ook al heeft hij of zij niet de beschikking over dure apparatuur, infrarode lampen, camera's met telescopen enzovoort. Wat iemand laat zien vertelt iets over hem of haar zelf, zijn of haar passie en interesses en dat is wat mij betreft het bijzondere aan de avond waarin de leden de mogelijkheid wordt geboden om eigen werk te laten zien!

Marlies Noy

Zwarte Ruiter

Dagexcursie Oostvaardersplassen

Zondagochtend, 30 januari 2011, verzamelen bij de Groenhoeve uiteindelijk elf mannen en om acht uur vertrekken ze met drie auto's in de richting van de Oostvaardersplassen in Flevoland. Inderdaad, elf mannen, géén enkele dame te bekennen. Misschien wel slim, gelet op de temperatuur van acht graden onder nul! Ik vond het, eerlijk gezegd, ook heerlijk onder de dekens. Henk, Hans, Koos, Ron, Jan-Willem, John, Willie, Isidro, tweemaal Peter en ondergetekende lieten zich echter niet kennen en begaven zich via de A50, A2, A27 en A6 naar Nederlands grootste moerasgebied, gelegen tussen Almere en Lelystad-Haven. Zoals je ziet bevond ik mij in serieus gezelschap en ik zal dan ook mijn uiterste best doen mijn schrijfstijl aan deze situatie aan te passen, dus hier geen Vogelkieker.

De Oostvaardersplassen, een gebied met een oppervlakte van circa 6.000 ha, zorgen al enkele jaren voor heftige emoties bij een groot deel van dierminnend Nederland.

Gaat de discussie in de Amsterdamse Waterleidingduinen (laatste Vogelkieker) alleen over wel of geen afschot van de damherten, hier gaat het ook over wel of niet bijvoeren van en/of het bieden van beschutting aan de grote grazers. Bezorgde mensen, verenigd in de Stichting Welzijn Grote Grazers hadden de minister van landbouw vorig jaar in een boze brief gerapporteerd hoeveel heckrunderen,

Kuifeend

konikpaarden en edelherten er waren omgekomen door honger, kou en afschot. Driekwart (312) van de heckrunderen bijvoorbeeld, een kwart (140) volgens de toenmalige minister. Ook zouden er 297 paarden en 672 edelherten zijn omgekomen. Deze laatste aantallen werden ook door Staatsbosbeheer, de natuurbeheerder in het gebied, gemeld. Behoorlijke aantallen dus. Inmiddels had men al vóór de afgelopen winter besloten het experiment (ruige natuur zonder ingrijpen) in ieder geval tijdelijk niet te verlengen en de dieren deze winter bij te voeren en ter beschutting toe te laten in een deel van het Oostvaardersbos bij Almere en in de Driehoek bij Lelystad. Dit heeft wel tot gevolg dat die delen van het gebied tijdelijk niet meer vrij toegankelijk zijn voor het publiek en je alleen onder begeleiding van de boswachter van Staatsbosbeheer het terrein in mag. Overigens vindt genoemde stichting dat het hele biotoop in de Oostvaarderplassen ten onder dreigt te gaan aan overpopulatie en overbegrazing. Driekwart van de bomen zou inmiddels dood zijn, distels en brandnetels tieren welig en de uitwerpselen van de duizenden watervogels hebben het water zo vervuild dat de hoefdieren het niet meer willen drinken. Aldus de stichting. Al met al heel veel ophef over een (Natura 2000) gebied met internationaal allure, waarvoor Staatsbosbeheer nota bene al meerdere keren (vanaf 1999) door de Raad van Europa is onderscheiden voor excellent natuurbeheer. Een onderscheiding die wordt toegekend aan gebieden van Europees belang. Niet slecht als je bedenkt dat het gebied eigenlijk pas sinds 1968 bestaat en het de bestemming industriegebied had. Inmiddels leven (of moet ik zeggen leefden) er in het gebied ongeveer 3.800 grote grazers (cijfers 1 januari 2010). Bijna overal waar je kijkt zie je dan ook paarden, koeien en herten. Sinds 2007 zijn de koeien en paarden hier pas echt officieel 'wilde' dieren en geen landbouwhuisdieren ingevolge de gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Toen pas heeft het gerechtshof in Den Haag hierover 'gevonnist' naar aanleiding van een kort geding, aangespannen door de Dierenbescherming. Ook dat ging over wel of niet bijvoeren in de winter en het verstrekken van drinkwater bij totale bevrozing van het oppervlaktewater.

Natuurlijk konden wij de grote grazers niet missen. En dat er dieren dood gaan hebben wij ook gezien. Op verscheidene plaatsen lagen kadavers en/of botresten (schedels, wervels en ribben). Een andere, eigenlijk de ‘grootste’ grazer die zich, vanaf het ontstaan van het natuurgebied, hier heeft gevestigd heeft echter geen hoeven en is eigenlijk een stuk kleiner. Dat is namelijk de Grauwe Gans. Deze heeft met het afgrazen van het riet vanaf het begin gezorgd dat het gebied niet volledig is dichtgegroeid. Deze gans staat uiteraard ook op onze

Of toch?

dagscorelijst. Maar de vogel die als de kroon op het werk van de beleidsmakers in de Oostvaardersplassen wordt gezien hebben wij helaas niet waargenomen. Dat is de Zeearend, die zich hier inmiddels al enige tijd als broedvogel heeft gevestigd. Jammer dat wij deze ‘vliegende deur’ hebben gemist, net als de Raaf trouwens, ook inmiddels broedvogel hier. Het was nog te vroeg in het jaar om het zo kenmerkende misthoornachtige ‘whoemp’ vanuit het riet te horen, maar jammer is het wel dat we de producent daarvan, de Roerdomp, niet tenminste hebben gezien. Datzelfde gold voor de producent van ‘ping.....ping.....ping, de Baardman. Niet gehoord en niet gezien. Vogels die we ‘uiteraard’ in dit jaargetijde ook niet hebben gezien zijn Lepelaars. Hoewel ik, laat ik flink zijn en de hand in eigen boezem steken, echt in de veronderstelling was dat ik die in het voorbij rijden nabij een aantal zwanen zag staan. Laat ik het erop houden dat de beslagen autoruit hiervoor verantwoordelijk was. Hoewel de locatie, de Kwelplas, toevallig nabij de Lepelaarsplassen was, was het natuurlijk niet de tijd van het jaar en vooral niet de plaats (een ‘ijsbaan’) om Lepelaars aan te treffen. Dom, dom, dom, voorlopig maar niets meer roepen, want even later moesten we natuurlijk in colonne terug naar dit ‘fenomeen’. Het zou wat zijn geweest. Jammer, dat ze inmiddels allemaal waren gevlogen. Ik wil hier niet de indruk wekken dat ik alleen een lijst met gemiste soorten ga opsommen (Klapekster en Blauwe Kiekendief trouwens ook gemist), natuurlijk hebben we ook heel veel andere soorten wel gezien.

Ik zal globaal de door ons gevolgde route beschrijven en daarna de waarnemingen vermelden. Natuurlijk beginnen we bij Almere. Hier gaan we de Oostvaardersdijk op langs de Pampushaven aan het IJmeer en verderop links het Markermeer en even verderop rechts de, voor mij niet meer te vergeten, Kwelplas bij de Lepelaarsplassen. Waar de dijk afbuigt om de jachthaven bij de Zuidersluis heen, even tot het einde de doodlopende Dashorstdijk opgereden om nog even over het Oostvaardersdiep en het Markermeer te turen om uiteindelijk terug te keren naar de Oostvaardersdijk. Vervolgens richting het Oostvaardersbos, de auto’s parkeren en een wandelingetje maken naar het Natuurbelevingscentrum ‘De Oostvaarders’. Even met de telescoop vanaf de verdieping van dit centrum naar de grote grazers gekeken. Blij dat we waren toen we van de plaatselijke ‘hulpboswachter’ vernamen dat hij er persoonlijk voor had gezorgd dat deze dieren op dat moment voor het centrum liepen. Aardige man, maar hij had beter voor wat zonneschijn kunnen zorgen want de edelherten kwamen niet echt mooi op m’n geheugenkaartje te staan. Wel de Buizerd die we op de terugweg naar de auto’s tegenkwamen in het bos. Op een afstand van nog geen tien meter zat deze in de struiken zielig voor zich uit te kijken met het schuim op z’n bek en met een linker blind ‘soepoog’. Wachtend tot hij zijn laatste adem zou gaan uitblazen. Dan, voor sommigen geen ontkomen aan, even naar Lelystad-Haven rijden voor een ‘visje’.

Daar dit, in verband met de ‘Batavia-drukke’, niet zo eenvoudig bleek werd er bij de Houtribsluizen in Lelystad maar genoeg genomen met een ‘vette’ friet. Dit onder het toezicht van een zwart-witte Kauw die de friet eveneens niet versmaadde. Na de pauze via de Knardijk richting de Praamweg gereden alwaar we geruime tijd, weliswaar op grote afstand, een Ruigpootbuiser hebben kunnen observeren en fotograferen. Langs de Praamweg tevens twee uitkijkposten bezocht, respectievelijk de Kleine- en de Grote Praambult, die uitzicht bieden over een grote open vlakte. Bij de laatste aangekomen zat de dag er grotendeels op en werd het tijd om huiswaarts te keren, dus begaven wij ons richting A6.

Ruigpootbuiser Praamweg

Genoten hebben we tijdens onze tocht van:

Knobbelzwaan, Wilde Zwaan, Kleine Zwaan, Grauwe Gans, Toendrarietgans, Nijlgans, Wilde Eend, Bergeend, heel veel Kuifeenden, Tafeleend, Krakeend, Smient, Wintertaling, Topper, Brilduiker, Grote Zaagbek, Nonnetje, Fuut, Meerkoet, Blauwe Reiger, Grote Zilverreiger, Stormmeeuw, Grote Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Kokmeeuw, Zwarte Kraai, Kauw, Ekster, Gaai, Buiser, Ruigpootbuiser, Torenvalk, Houtduif, Holenduif, Aalscholver, Kievit, Goudplevier, Merel, Spreeuw, Grote Bonte Specht, Boomkruiper, Winterkoning, Vink, Putter, Groenling, Pimpelmees en Matkop. Pfffff....

De reis terug naar huis verliep voortvarend en omstreeks 16.30 uur was ik weer, een wijze les rijker, thuis. Alle deelnemers bedankt voor de gezelligheid en tot een volgende keer.

Groet en wederom knipoog,
Bert van Ginkel

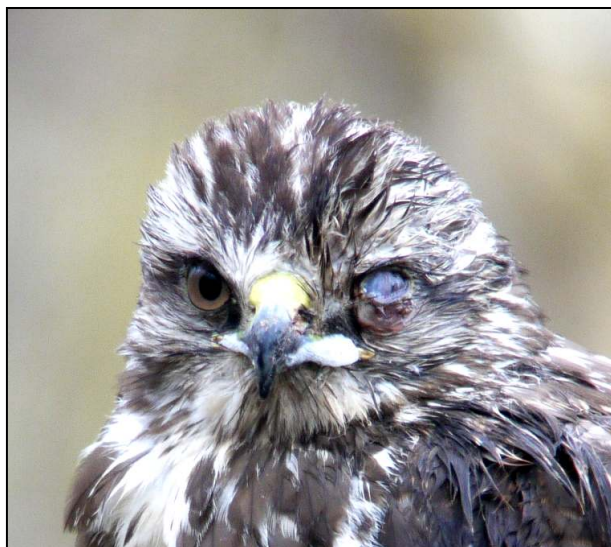
Naschrift Redactie:

Kijk voor een mooie foto-impressie van deze excursie op de fotosite van Vogelwacht Uden.

Klik (of kijk) daarvoor op:

<http://vogelwachtuden.mijnalbums.nl/> en
vul het wachtwoord ‘*vogelwachtuden*’ in.

Klik vervolgens op het betreffende album!

Buiser in Oostvaardersbos

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij een greep uit de bijzondere waarnemingen in de periode van 1 december tot en met eind januari. Na het trektellen in de herfst zijn het aantal waarnemingen op onze site aan het terug lopen. Vele vogels hebben het zonnige zuiden opgezocht. Gelukkig wordt onze omgeving toch bezocht door een aantal vaste wintergasten, waaronder de Blauwe Kiekendief en de Grote Zilverreiger met wel vijf exemplaren. Kleine en Wilde Zwanen komen sinds enkele jaren ook in ons werkgebied voor. Hier foerageren ze op de maïs en grasvelden (Odiliapeel, Vorstenbosch). Let hierbij goed op of er geen halsbanden bijzitten. Deze zwanen met halsbandringen worden door onderzoekers gevolgd! De Pestvogelinvasie die in november eraan zou komen is er helaas niet geweest. Slechts enkele gelukkige vogelaars hebben een enkel exemplaar gezien. Maar let goed op de bessendragende struiken in de omgeving, de aantallen Pestvogels kunnen nog komen! Wil je op de hoogte blijven kijk regelmatig op onze site; www.vogelwachtuden.nl

Pestvogel

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.
E-mail: petervandebraak@gmail.com

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
01-12-2010	13	Kleine Zwaan	Erp - Tolstraat	Carel van der Sanden
01-12-2010	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Brobbelbies	Marc Poulussen
02-12-2010	3	Grote Barmsijs	Maashorst - Hengstheuveld	Henk van den Acker
03-12-2010	2	Appelvink	Uden - buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
06-12-2010	7	Kraanvogel	Maashorst - Kanonsberg	Marc Poulussen
06-12-2010	2	Vuurgoudhaan	Maashorst - Grensweg	Henk van den Acker
08-12-2010	1	Zwartkop	Reek	Kell Eradus
09-12-2010	1	Bokje	Dinther - Waterzuivering	Carel van der Sanden
09-12-2010	1	Tijftjaf	Dinther - Waterzuivering	Carel van der Sanden
11-12-2010	4	Grote Zaagbek	Veghel - Het Ham	Ton en Karin Hermans
11-12-2010	3	Grote Zilverreiger	Erp - Leijgraaf	Wim Heijmans
13-12-2010	1	Noordse Kauw	Veghel - Het Ham	Arend Vermaat
16-12-2010	1	Waterpieper	Veghel - Zuid-Willemsvaart	Arend Vermaat
19-12-2010	1	Houtsnip	Uden - Zuid	Peter van de Braak
20-12-2010	1	Rotgans	Uden - Zuid	Peter van de Braak
20-12-2010	1	Grote Gele Kwikstaart	Uden - Melle	Harry Claassen
20-12-2010	1	Houtsnip	Veghel - Melven	Carel van der Sanden
24-12-2010	2	IJsvogel	Erp - Leijgraaf	Ron van Rossum
25-12-2010	2	Pestvogel	Veghel - Melven	Peter Vlamings
25-12-2010	1	Slechtvalk	Boekel - Mutshoek	Hans van den Heuvel
25-12-2010	1	Kleine Zilverreiger	Uden - Hoogstraat	William van der Velden
27-12-2010	1	Ruigpootbuizerd	Maashorst - Begrazingsgebied	Jos van der Wijst
29-12-2010	1	Pestvogel	Nistelrode	Jan van Lith
02-01-2011	5	Grote Zilverreiger	Zijtaart e.o.	Leo Ballering
04-01-2011	2	Witkopstaartmees	Zeeland - Graspeel	Carlo Wijnen
04-01-2011	1	Brilduiker	Dinther - Waterzuivering	Arend Vermaat
04-01-2011	1	Bruine Kiekendief	Uden - Buitengebied Oost	Harry Claassen
09-01-2011	1	Bokje	Maashorst - Begrazingsgebied	Carel van der Sanden
19-01-2011	28	Wilde Zwaan	Vorstenbosch - Grote Heide	Otto Kwak
19-01-2011	2	Scholekster	Uden - Hoogstraat	Harry Claassen
24-01-2011	3	Blauwe Kiekendief	Volkel - Vliegbasis	Hans van Gasteren
25-01-2011	1	Smelleken	Reek	Kell Eradus

Nationale Tuinvogeltelling 2011

Afgelopen weekend was het weer ‘Nationale Tuinvogeltelling’, daar doe ik al jaren aan mee, dus dit jaar zeker weer! Ik vind het leuk om vogels in de tuin te tellen, om de resultaten met anderen te delen en ik vind het vooral leuk om anderen hier enthousiast voor te maken! En dat laatste is gelukt, de afgelopen twee jaar ben ik bij de burens gaan tellen om ze bewust te maken van de vogels in hun tuin en dit jaar hebben ze zelf geteld!

Goudvink

Deze winter heb ik extreem veel gevoerd en vrijdag heb ik ervoor gezorgd dat alles weer helemaal aangevuld was. Zo hebben de vogels in onze tuin al zes potten pindakaas leeg gegeten, zo’n honderd vetbollen, pindaslingers, zakjes met nootjes, voederblokken met insecten, brood, je kunt het zo gek niet bedenken of ze hebben het gekregen. En met resultaat! Want we zien deze winter regelmatig de Boomklever en de Kuifmees in onze tuin. Ook hebben we al diverse keren de Zwarte mees gezien en de Grote Bonte Specht, twee weken geleden zaten er zelfs drie Goudvinken in de struiken, echt super!

Maar goed, terug naar het telweekend. Zaterdagochtend rond een uur of negen liep ik naar het raam om te kijken wat er op en rond de voedertafels te zien zou zijn. En hoe houd je het voor mogelijk: niets! Grrr, zeker niet een kat in de buurt geweest of een roofvogel, of iets anders waar ze van geschrokken zijn. Maar ik hoefde niet lang te wachten of de eerste meesjes kwamen alweer aan gevlogen. Daarna ook een Roodborstje op de grond en een Vink. Toen weer een tijdje rustig tot er ineens twee Turkse Tortels aan kwamen vliegen, dat kan je niet ontgaan, zulke grote vogels vlak voor het raam, ook leuk om te zien. Daarna bleef het een hele tijd gezellig druk met Kool- en Pimpelmezen tot Lotte ineens riep “Hé, mam, daar heb je die ‘hakkerd’ weer!”. Ik keek, en ja hoor: de Boomklever zat in het voederhuisje! Mijn dag was goed, het zou toch jammer zijn als er geen enkele ‘bijzondere vogel’ te melden zou zijn tijdens de telling. Net nu ik Peter Noy beloofd had om een verhaaltje te schrijven... Uiteindelijk kwamen er ook nog een paar Heggenmussen, Merels, een Houtduif en een groepje Huismussen langs. En die laatste zijn bij ons echt de meest bijzondere! In de dertien jaar dat we hier wonen heb ik maar heel zelden een Huismus gezien. Ze zijn bij ons zo zeldzaam dat het me dit jaar voor het eerst gelukt is om een Huismus in eigen tuin op de foto te zetten! En dit jaar dus ook de eerste keer dat ik ze kan doorgeven aan de ‘tuinvogeltellingwebsite’. Ik tel altijd twee dagen, volgens mij staat er nergens duidelijk of dit nu de bedoeling is of niet, maar het systeem kan het aan, dus daar maak ik dan dankbaar gebruik van. Zondag was een wat onrustige dag in ‘huize de Vink’ want ik vierde mijn verjaardag. De hele dag werd er gekletst, gegeten en gedronken en natuurlijk vogels gekeken! We zaten centraal opgesteld met z’n allen voor de zuidkant waar de voedertafels zich bevinden. Ik kon me heerlijk uitleven door alle gasten gewenst en ongewenst informatie te geven over de aanwezige vogels! Het blijft toch leuk om het verschil tussen een Koolmees en een Pimpelmees te laten zien.

Boomklever

En dat lukte prima met de grote hoeveelheden mezen die de hele tijd af en aan kwamen vliegen. Helaas lieten de andere mezen zich niet zien dit weekend. Maandag hingen de vetbollen natuurlijk vol met Staartmezen, maar op zaterdag en zondag waren ze even een weekendje weg. Net als de Kuifmezen overigens, die heb ik dus helemaal niet gezien tijdens dit weekend terwijl onze buurvrouw (die ik dus enthousiast gemaakt heb voor het vogelen) de hele dag een koppeltje Kuifmezen op haar voedertafel had zitten. Misschien was het toch niet zo slim om de burens enthousiast te maken...

Op enig moment (toen ik mijn aandacht toch maar even op de visite gericht had) riep een vriendin van me: "Hé, wat is dat voor opvallende grote vogel, daar in de boom?". Haar man had meteen zijn antwoord klaar "Een Vlaamse Gaai". Maar dat was het niet, het was een Grote Bonte Specht! Super, hij was lekker aan het fourageren in onze bomen. Van de ene stam naar de andere, dan weer een tijdje hakkend op een rot stukje om weer verder te gaan naar een ander geschikt plekje. Ik had inmiddels de telescoop er op gericht en zo kon iedereen even mee genieten van deze prachtige vogel. Met de boeken erbij heb ik de gasten nog op laten zoeken of het een mannetje of vrouwtje was. Dat is door de telescoop erg leuk te zien, dat vergeten ze niet meer.

Al met al was het weer een leuk telweekend! Ik heb er van genoten en doe volgend jaar weer mee.

Jolanda Rutten

Voorjaarsexcursie Zeeland 2011

Binnenkort gaan we voor de 18^e keer met een grote groep enthousiastelingen op vogelreis. Nadat we het afgelopen jaar naar de 'Weerribben' zijn geweest, gaan we het komende voorjaar naar de provincie Zeeland. De Zeeuwse eilanden vormen een schitterend decor voor zowel Vogelwachters als IVN-ers. Tijdens het **Hemelvaartweekend van donderdag 2 t/m zondag 5 juni a.s.** hebben we 45 bedden gereserveerd in de recent verbouwde "Stayokay Domburg", gelegen tussen Domburg en Oostkapelle. Dit 13-eeuwse kasteel, compleet met torens en slotgracht, ligt op een steenworp afstand van de Noordzee.

Er zijn op dit moment nog enkele plaatsen vrij. De totaalkosten bedragen € 170,- per persoon. Het verblijf in Stayokay Domburg is op basis van volpension (3x overnachting, 3x ontbijt, 3x lunchpakket en 3x warme maaltijd), reiskosten Uden-Zeeland v.v. en fietsuur (1 dag).

Meld je zo snel mogelijk aan bij Peter Noy, bij voorkeur per e-mail; pknoy@hetnet.nl. Bellen kan natuurlijk ook, telefoon 0413-251691. Aanvullende informatie wordt zo spoedig mogelijk toegezonden!

‘Groene Handdruk’ voor Vogelwacht Uden en Nico Ettema

Op 26 november ontving Nico Ettema van IVN Uden een 'Groene Handdruk' uitgereikt door het Waterschap Aa en Maas, Tegelijkertijd ontving Vogelwacht Uden deze onderscheiding. De uitreiking vond plaats in Loosbroek.

Het Waterschap is lid van de Duurzame Driehoek, een samenwerkingsverband tussen zestien Brabantse gemeenten, twee waterschappen en de provincie Noord-Brabant die werken aan een duurzame samenleving. Naast de kerntaken - zorgen voor voldoende, veilig en schoon water - heeft het waterschap ook andere uitdagingen. Voor dit doel heeft het waterschap een programma Brede Kijk opgezet om 'aanverwante belangen als natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatie mee te nemen' in de beleidsvoering.

Nico Ettema

Biodiversiteit

Een bijdrage leveren aan biodiversiteit is een van doelen.

Leden van de Duurzame Driehoek mogen 'Groene Handdrukken' uitreiken aan burgers of instellingen die biodiversiteit bevorderen. De Groene Handdruk is een trofee met een aanmoedigingsprijs. Nico Ettema ontving de prijs vanwege diens rapportage en inventarisatie in het Annabos en op de Maashorst. De Vogelwacht Uden vanwege de aanleg van ijsvogelwanden.

Enorme erkenning

Nico Ettema is zichtbaar verguld met deze persoonlijke onderscheiding: “Ik vind het een enorme erkenning voor het vrijwilligerswerk dat ik nu al dertig jaar doe” lacht hij: “Het toetje op de taart! De Groene Handdruk is een aanmoediging voor mij én voor anderen om door te gaan. Want ik doe dit niet alleen. Ik heb veel te danken aan Theodoor van de Wijst en de Udense IVN'ers Jan van de Wijgert, Ernest de Groot, Willem Peters en niet te vergeten de tientallen vrijwilligers die de inventarisaties mee uitvoerden”.

Watervisie Maashorst

“Ik denk dat er nog een reden was om mij die prijs toe te kennen. Op basis van mijn bevindingen in al die jaren en de ontwikkelingen van de flora en fauna ben ik gaan nadenken. Nuchtere overwegingen leidden tot de vaststelling dat voor de terugloop van de biodiversiteit in het gebied twee factoren zijn aan te wijzen:

1. Verdroging
2. Bemesting

Om de verdroging tegen te gaan heb ik een herstelplan geschreven dat tot mijn vreugde letterlijk door Staatsbosbeheer is overgenomen. Het bevat drie elementen:

1. Regenwater moet maximaal in de bodem zakken
2. Slootbodems moeten verhoogd worden om water langer vast te houden
3. In bepaalde gebieden mag geen water opgepompt worden.

Deze aanbevelingen doe ik ook in mijn boek Vijf Wijstreservaten”, aldus Nico.

IJsvogelwanden

Namens de Vogelwacht Uden mocht voorzitter Jan-Willem Hermans de Groene Handdruk in ontvangst nemen. Jan-Willem over de prijs:

“Wij ontvingen de prijs voor het herstel van broedplaatsen voor de IJsvogel langs de Leijgraaf”. Hij legt uit: “Vanzelfsprekend zagen wij als vogelaars het belang van de afschuining van de oevers van de Leijgraaf en de Aa. Vanuit onze deskundigheid zagen we meteen ook de bedreiging voor de IJsvogel. Dit mooie blauwe vogeltje broedt namelijk in steile zandwanden langs waterlopen. Wij voelden ons geroepen om de IJsvogel voor dit gebied te behouden en gingen op zoek. We vonden zo’n twintig plaatsen waar een steile zandoever van 1 tot 1,5 meter hoogte gerealiseerd kon worden”.

Brede Kijk

Jan-Willem: “Het toeval wilde dat we ons plan klaar hadden op het moment dat we werden uitgenodigd voor de Brede Kijk. Peter van de Braak en ik mochten ons zegje daar doen. Ons plan werd met name door voorzitter Wolbrink enthousiast begroet. Vrij snel daarna zijn we samen met het Waterschap de plaatsen gaan bekijken en bleven er uiteindelijk vijf over, die we geschikt gaan maken als ijsvogelwanden. We zouden dat al dit voorjaar gedaan hebben, maar dat is er toen door privéomstandigheden helaas niet van gekomen. Nog even en dan is er weer een voorjaar,” blikt Vogelwacht Uden hoopvol vooruit.

Vogelwacht en IVN sleepten met de toekenning van de prijs elk een geldbedrag van € 350,- in de wacht.

Wim Ermers

Tweede Landelijke Vogelaarsdag SOVON

Op zaterdag 16 april (en vrijdagavond al) a.s. organiseert SOVON de (tweede) Landelijke Vogelaarsdag voor jong vogeltalent. Dat gebeurt in samenwerking met Vogelbescherming Nederland, Waarneming.nl, Dutch Birding, het Vogeltrekstation, de Vlinderstichting en de jeugdbonden JNM en NJN.

We zoeken jong vogeltalent tussen de 14 en 25 jaar dat het leuk vindt om excursies te volgen, mee te helpen met het ringen van vogels of interessante lezingen te volgen. Deze jeugdleden zijn er hopelijk ook binnen uw vogelwerkgroep. We hopen op zoveel mogelijk belangstelling van het jonge vogeltalent. Meer informatie over de jongerendag is te lezen op:

www.sovon.nl/jongerendag en te verkrijgen bij ondergetekende. De dag vindt plaats op onze oude stek, tegenwoordig het SOVON-Veldstudiecentrum Huize Wylerberg geheten, te Beek-Ubbergen (bij Nijmegen) en is geheel gratis toegankelijk.

Met vriendelijke groet,
Jeroen van Zuylen (024 - 7410420)

2010: Stootvogelwerkgroep zegt: ‘beetje herstel’

Na twee zeer magere jaren is 2010 het jaar van voorzichtig herstel. Tenminste dat is als je naar het totaal aantal broedparen kijkt. Qua jongen en zeker qua uitgevlogen jongen is 2010 een slecht jaar. Oorzaken zijn natuurlijk divers en per soort weer anders. Voor de boomvalken gooide de storm op 14 juli roet in het eten met drie van de acht nesten uitgewaaide. Voor de Torenvalk was 2010 zelfs extreem slecht. Als deze soort weer zijn normale inbreng heeft in 2011, dan denk dat 2011 een bovengemiddeld jaar gaat worden. Natuurlijk zijn er aanwijsbare verbanden te vinden tussen bijvoorbeeld broedresultaten en weertype en broedresultaten en beschikbaarheid van voedsel etc. Ieder jaar is weer een verrassing wat broedresultaat betreft en dat maakt het spannend en leuk.

We proberen uiteraard ons waarnemingsgebied constant te houden en in 2010 betekent dat net als voorgaande jaren: Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, wijde omgeving van Mariaheide en Erpse bossen en Volkel-Odiliapeel. Het veldwerk is uitgevoerd door zestien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door waarnemers alleen bezocht. Zoals elk jaar zijn de horsten van de volgende soorten gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk en Wespandief. Alle inspanningen hebben uiteindelijk tot de volgende resultaten geleid:

Het totaal

Jaar:	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	54	46	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	135	137	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	113	128	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

Er is helaas nog niets bekend over de landelijke trends op het gebied van prooiaanbod voor onze stootvogels. De eerste Takkeling van 2011 (het verenigingsblad) van Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) is nog niet op de mat gevallen, vandaar. Het moet wel een erg slecht muizenjaar geweest zijn met nauwelijks broedsels van de Torenvalk. Verder valt op dat we verschillende tweelegsels van de Boomvalk hadden, waar drielegsels normaal zijn. Ik heb onlangs in een artikel van Hans Potters gelezen dat het mogelijk iets te maken heeft met de algemene fitheid van onze boomvalken. Zo is ook de balts en nog belangrijker de felheid van het verdedigen van het eigen territorium minder dan vroeger. Die minder duidelijke aanwezigheid maakt trouwens de broedsels voor ons lastiger te vinden. Waardoor de algemene fitheid slechter geworden zou moeten zijn werd in dat artikel helaas niet uit de doeken gedaan.

Buizerd 2009 (foto Willy van Lanen)

De resultaten per soort vertonen het volgende beeld:

Boomvalk

Boomvalk	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	8	6	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	17	16	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	15	16	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	11	15	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

In 2010 een dik record aan boomvalkbroedsels gevonden. Dat lijkt fantastisch, mede gezien de nog steeds dalende landelijke trend. Hier hebben we echter te maken met een waarnemerseffect. De Mariaheidegroep is al jaren verantwoordelijk voor alle gevonden boomvalkennesten en heeft in 2010 hulp gehad vanuit Zijtaart (Ton van de Tillart). De specialisatie op boomvalken van deze groep heeft geresulteerd in het enorme aantal van acht gevonden boomvalkenbroedsels. Er zijn zelfs negen territoria gevonden. Helaas is een van de paren niet tot broeden overgegaan en heeft het territoria vroegtijdig verlaten. De storm op 14 juli 2010 heeft ervoor gezorgd dat er relatief weinig jongen uitgevlogen zijn. Twee nesten in hoogspanningsmasten en één in een jonge eik werden volledig weggeblazen.

*Boomvalken ringen in Zijtaart op 22 juli 2010
(foto Willy van Lanen)*

Buizerd

Buizerd	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	19	11	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	33	20	20	51	27	31	48	35	34	41	21	36
Jongen	30	20	17	41	27	25	44	30	31	31	17	30
Uitgevlogen	29	19	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

Buizerd	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Nesten	19	11	14	26	18	19	26	21
Gem. nesthoogte	13	11	12	12	10	8,8	12	12
Gem. legselgrootte (geteld)	2	1,8	1,8	2,3		2,5	2,5	2
Gem. jongen per nest	1,9	1,8	1,2	1,6	1,5	1,3	1,7	1,4
Gem. uitgevlogen per nest	1,8	1,7	1,1	1,6	1,3	1,3	1,6	1,4

2010 is gelukkig weer een jaar voor de buizerd om trots op te zijn. Of dit ook landelijk zo is, is bij schrijven hiervan nog niet bekend. 2009 was in ieder geval landelijk en regionaal niet best. De legselgrootte en het gemiddeld aantal jongen per nest duidt op een prima voedselsituatie.

Havik

havik	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	14	12	10	15	8	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	36	29	25	43	19	28	31	27	23	26	17	21
Jongen	33	29	24	35	19	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	32	28	22	33	18	23	25	21	18	20	14	15

De havik lijkt langzaam maar zeker weer uit het dal te kruipen. Twaalf van de veertien nesten zaten in een naaldboom. Daaruit blijkt wel dat de havik vooral een bosbewoner is. Met 32 uitgevlogen jongen was 2010 een prima jaar.

Havik 2009 (foto: Carel van der Sanden)

Sperwer

Sperwer	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	8	6	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	25	24	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	15	21	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	15	18	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

Ook hier is sprake van een langjarige landelijke trend die de sperwerstand beïnvloedt. Er is sprake van een sterke afname van het aantal zangvogels in boerenland en bossen en een toename van de vogeldichtheid in de dorpen. We hebben dit jaar twee broedsels binnen de dorpsgrenzen van Uden, maar dat zullen er ongetwijfeld nog wel wat meer zijn. Laat de tips maar komen! Nog geen twee jongen uitgevlogen per broedpaar, dat is echt heel weinig.

Torenvalk

Torenvalk	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	4	11	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	22	48	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	>74
Jongen	18	42	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	16	37	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

Een ongekend laag aantal broedparen. Waarschijnlijk het gevolg van een heel slechte muizenstand. Alleen de allerbeste paren in de allerbeste territoria zijn tot broeden overgegaan. Per geslaagd broedgeval zijn de resultaten nog best goed met vier uitgevlogen jongen gemiddeld.

Wespendief

Wespendief	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	2	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Eindelijk hebben we in 2010 weer een wespendiefbroedsel gevonden. Mede door de midzomerse wespendieventelling kwamen we dit broedsel op het spoor. Twee mooi jongen waren het resultaat.

Samenvattend

In onze regio een behoorlijk slecht jaar voor de roofvogels (stootvogels, red.). Weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol best is zeer laag

Jaar	Nesten	Ei (geteld)	Jong / nest	Uitgevlogen / nest
2010	54	3,3	2,1	1,9
2009	47	3	2,7	2,5
2008	47	4,4	2,7	2,3
2007	72	4,2	2,6	2,5
2006	48	4,6	2,4	2,2
2005	63	4,4	2,2	2,2

Mochten er mensen zijn die ons willen helpen met ons veldwerk, dan horen wij dat graag. Je kunt je melden bij william.vandervelden@home.nl.

Namens de Werkgroep Stootvogels,
William van der Velden

Gebruikte literatuur:

- * Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2009.
- * De Takkeling Jaargang 18 (2010), nummer 1.
- * Potters H.: Hoe verhoudt door predatoren veroorzaakte (jongen)sterfte zich tot andere factoren die de afname van de Boomvalk als broedvogel in het westen van Noord-Brabant kunnen verklaren?
- * De Takkeling Jaargang 18 (2010), nummer 2

*Jonge Buizerds op punt van uitvliegen
(foto: Marc Gottenbos)*

Vogel in de Maashorst... 'de Fluiter'

In het vorige jaar hadden we verrassend veel waarnemingen van de Fluiter. De Fluiter (*Phylloscopus sibilatrix*) lijkt veel op de Fitis, maar is groter en feller van kleur. De Latijnse naam betekent letterlijk de bladeren afzoekende fluiter. In Oost-Brabant wordt ook vaak de naam Bosfluiter gebruikt. Het mannetje heeft hetzelfde kleed als het vrouwtje. Fluiters komen pas eind april naar Nederland en hebben dan een respectabele reis achter de rug. Hun winterverblijf is tropisch Afrika. Ze broeden voornamelijk in bossen met hoge bomen met een gesloten bladerdek en een ijle ondergroei. In de Maashorst zijn dit vaak percelen met Beuk. Ze lijken daar zelfs een voorkeur te hebben voor gebieden met een glooiend terrein. Vaak zitten ze in de boomtoppen te jagen op insecten en zijn daardoor moeilijk te zien. Echter zijn zang verradt meteen de vogel. Heb je dit een aantal keren gehoord, dan kan het niet missen. Het eerste deel bestaat uit een reeks enkele tonen die zich versnellen tot een triller die enkele seconden aanhoudt. Vaak hoor je daarbij ook het tweede deel van de zang een serie klaaglijke "puu-puu-puu"-tonen, die in hoogte afnemen. Het vrouwtje bouwt het overkapte nest op de grond, vaak tegen een lichte helling. Ze broeden slechtst een keer, waarbij zes tot zeven jongen grootgebracht kunnen worden. Beide ouders helpen met het voeren van de jongen. Half september zijn ze weer weg naar Afrika.

Wat opvalt is de sterke fluctuatie in broeden. Er zijn jaren dat de Fluiter massaal aanwezig is en je het gefluit overal hoort, maar er zijn ook jaren bij dat we geen broedende Fluiters kunnen noteren. Het jaar 2009 begon de soort weer op enkele plekken eind april zijn zang ten gehore te brengen, wat overigens niet meteen betekent dat ze gaan broeden. Vogels die we half mei of later nog horen zijn blijvers en gaan waarschijnlijk broeden. In 2010 hadden we nog meer aantallen. Benieuwd wat 2011 gaat brengen. Maar het kan maar zo zijn dat ze andere landen massaal bevolken en onze contreien even overslaan. Volgens SOVON broeden er zo'n tweeduizend tot vijfendertighonderd broedparen in Nederland, maar is de soort vanaf 1990 sterk in aantal aan het afnemen. Een afname die groter is dan vijf procent per jaar. Laten we hopen dat deze soort nog lang en veel te zien is in onze Maashorst.

Fluiter

Jan-Willem Hermans

Cirkel (door Marian Vlamings)

*'n boom is dood, hij ligt daar stil
geen blad is er te zien,
'n windvlaag streelt me en ik ril,
ben eenzaam bovendien.*

*Ik kijk en luister, en ik zie
beweging in het hout,
en daar, 'n mooie vogel die
'n nestje voor zich bouwt.*

*ik kijk nog eens naar die dode boom,
hij is niet dood, hij leeft,
en het is echt, het is geen droom,
't is leven dat hij geeft!*

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

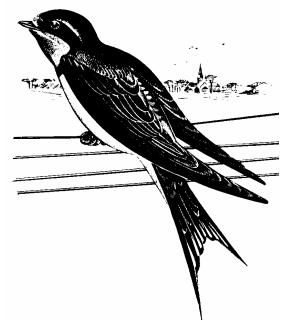
- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujsel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: José Escher, Kruisstraat 13 - 5388 CH NISTELRODE.
Telefoon: 0412-650180 of E-mail: secretariaat@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o. Neem a.u.b. contact met mij op, telefoon: 0413-369388.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Atlas van de vogeltrek	€ 20,00
• 1-2-3 Natuurgidsen vogels.....	€ 10,00
• Arendsoog.....	€ 12,00
• Creatief vogels fotograferen	€ 17,00
• De dwergganzen van Anjum	€ 17,00
• De kiekendieven van Oldambt	€ 19,00
• Dieren fotograferen.....	€ 17,00
• Erfvogels in beeld	€ 3,50
• Handboek vogels kijken	€ 18,00
• Handboek Vogels van Nederland	€ 20,00
• Herkenning van roofvogels in het veld.....	€ 12,00
• IJsvogels	€ 15,00
• Nesten in beeld	€ 3,50
• Klein kanoetenboekje	€ 8,00
• Kraaienbende	€ 11,00
• Living on the edge	€ 50,00
• Langs Weinddupper en Schrijverke (UITVERKOCHT)	€ 19,95
• Mus	€ 11,50
• Nieuwe zakgids Vogels	€ 10,00
• Nieuwe zakgids Vogels (nieuwe druk).....	€ 12,00
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Uilen van Europa	€ 35,00
• Garendiefkes	€ 10,00
• Veldgids Roofvogels	€ 25,00
• Veldkijker	€ 12,00
• Vogels in en rond de tuin.....	€ 10,00
• Vogels, lichaamsbouw en gedrag	€ 24,99
• Vogels over de vloer	€ 17,00
• Vogelsporen	€ 20,00
• Vogels van Europa ANWB (nieuwe druk).....	€ 25,00
• Vogels van maand tot maand.....	€ 11,50
• Vogels voor elke dag	€ 10,00
• Vogels zien en horen	€ 10,00

CD's en DVD's:

• Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras	€ 11,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00

- DVD Onze weidevogels€ 17,00
- DVD Onze zwanen en wilde ganzen€ 17,00
- DVD Onze eenden€ 17,00
- Vogels rondom ons huis€ 17,00

Nestkasten:

- Metz€ 7,00

Verrekijkers:

- Bresser Hunter 8x40€ 30,00
- Outdoor / Olivon Club Pro Phase 8x42/Ovilon€ 95,00
- Outdoor / Olivon Pro Phase 10x50€ 109,00
- Optisan OH PRO-PC 8x42€ 155,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker€ 0,00
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem)€ 1,00
- Vogelwachtsplekje (een 'must' voor leden)€ 5,00
- Riemenstelsel voor kijker of fototoestel (harnes)€ 12,00
- Voedersilo metaal 20 cm hoog€ 9,00
- Voedersilo metaal 35 cm hoog€ 13,00
- Voederhuis€ 10,00
- Pluche vogels, Roodborst of Winterkoning€ 5,00
- Webcam€ 9,99
- Vogelwacht verjaardagskalender€ 5,00

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn welkom.

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn welkom.

Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

Opvolger gezocht!

Om met de deur in huis te vallen: ik zoek een opvolger. Ik heb in 2004 de winkel van de Vogelwacht overgenomen en wil die overdragen. Voor het inwerken en het overdragen wil ik ruim de tijd nemen, dus iedereen, die belangstelling heeft kan een tijdje meelopen en zelf ervaren hoe het is. Over een jaar of twee zou ik de winkel helemaal overgedragen willen hebben.

De winkel

Maar ik zal eerst iets vertellen over de winkel. Toen ik in 2004 met de winkel begon, stond er weinig op de schappen en hadden we weinig aan te bieden. We zijn begonnen om bedrijven en uitgevers te zoeken, die boeken en andere interessante artikelen tegen gunstige voorwaarden aan ons willen leveren. Natuurlijk wilden we zoveel mogelijk vogelboeken en vogelliteratuur kunnen aanbieden en het is gelukt om daar met een aantal bedrijven en leveranciers goede afspraken over te maken. Het assortiment is in de jaren flink uitgebreid: niet alleen heel veel vogelboeken en literatuur over vogels, maar ook cd's en dvd's, nestkasten, vogelkijkers en allerlei accessoires daarvoor, alles om vogels buiten te voeren, etc. En natuurlijk de stickers, speldjes en caps met het logo van Vogelwacht Uden.

Klanten

We hebben ook de leden van de IVN's in de regio als klant, want de winkel kan niet alleen draaien op de leden van de Vogelwacht. Het is een mooie vorm van samenwerking, die alle partijen voordeel biedt. Wij kunnen de winkel exploiteren en zij profiteren mee van ons aanbod.

Het werk

Het is flink werken, maar het is ook leuk en dankbaar werk. Het kost best veel tijd, omdat je steeds bezig bent om te kijken wat er verschijnt en of dat iets is voor de winkel. Je kijkt regelmatig bij de leveranciers of die interessante nieuwe producten of uitgaven hebben. En je probeert die natuurlijk tegen een goede prijs te krijgen. Om te weten of iets geschikt is, moet je de boeken en de recensies lezen en producten zelf bekijken.

En dan natuurlijk het verkopen zelf. Je probeert zoveel mogelijk met de winkel aanwezig te zijn bij de diverse activiteiten van de Vogelwacht. Daarvoor gebruiken we onze mobiele winkel. Op de foto zie je de mobiele uitstalling waar we overal mee kunnen staan, zelfs in het veld.

Nieuwe winkelier gezocht

Ik ben er best trots op, dat de winkel nu echt op poten staat en dat geeft mij het vertrouwen, dat ik rustig een opvolger kan zoeken. Het mooiste zou zijn, dat zich naar aanleiding van dit artikel een opvolger of opvolgster aandient. Die persoon kan eerst proberen of hij of zij het iets vindt en kan er langzaam in groeien. Wat mij betreft mag de inwerkperiode 2 jaar duren. Ik heb dat werk dan bijna 10 jaar gedaan en dat is een mooie tijd. Dus ik zoek iemand, die op termijn de winkel wil overnemen. Het kost je best wat tijd, maar het levert je ook veel op: veel interessante contacten en veel tevreden klanten. De winkel is een vaste waarde van de Vogelwacht, je maakt je vanzelf onmisbaar. Ik ben erg benieuwd of ik op deze oproep reacties krijg. Bel me of schiet me aan als je belangstelling hebt.

Jacques Raats

zelfs in het veld kun je staan

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

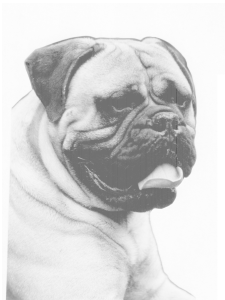
Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 29,80
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 26,50
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 28,20
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 35,10
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 24,70
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 19,50

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

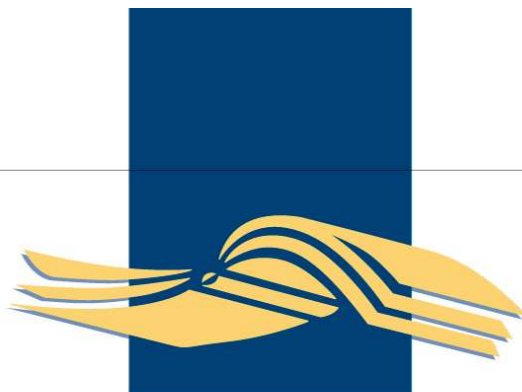
Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

'De Bloemenkelder'

Botermarkt 7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Onderdeel van The Florist Bloemen en Planten

Voor meer informatie:
www.theflorist.nl

Botermarkt 7, 5404 NV Uden, Tel.: 0413 - 26 79 88

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

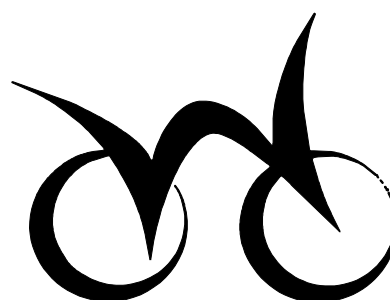
COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047**

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**wim de wilt
tweewielers**

**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,...50,...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

Super deBoer Supermarkt De Laak

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

**Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837**

Foto de Vakman

**Echte foto speciaalzaak met
internet prijzen**

**Marktstraat 10 - Uden
Telefoon: 0413-263695
E-mail: verkoop@fotodevakman.nl**

foto de
vakman
uden
wijken

Marktstraat 10
5401 GH Uden
Spoorstraat 16
6602 AZ Wijchen

**Deskundig advies
lage prijzen**

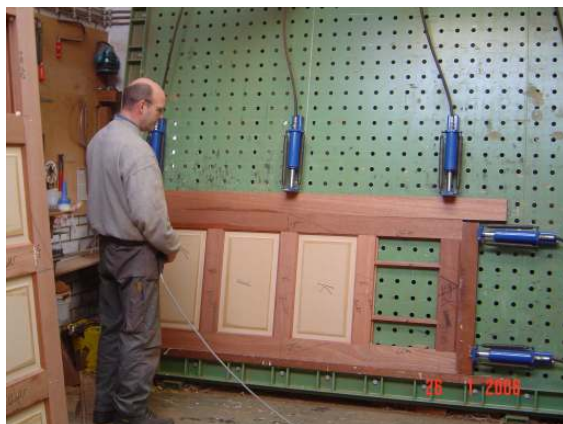
www.fotodevakman.nl

voor wie goedkoop een camera wil kopen....

Hans van den Heuvel Machinale Timmerwerken

*Voor al uw binnen- en
buitendeuren*

**Leurke 2A
5427 EE BOEKEL
Tel.: 0492-323861
Fax: 0492-324013
Website: www.heuveldeur.nl**

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**